

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Факультет педагогіки, психології та соціальної роботи

Кафедра педагогіки та психології дошкільної освіти

Використання методу проектів у підготовці майбутніх педагогів до діяльності в інклюзивному освітньому середовищі

Дипломна робота
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала:

студентка 6 курсу 618 групи
спеціальності 012 «Дошкільна освіта»
Семенчук Г.

Керівник: доктор педагогічних наук,
проф. **Олійник М.І.**

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри №4

від 3 листопада 2021 р.

зав. кафедри _____ проф. Олійник М. І.

АНОТАЦІЯ

Семенчук Г. **Використання методу проектів у підготовці майбутніх педагогів до діяльності в інклюзивному освітньому середовищі** – Магістерська робота.

В сучасній освіті інтерес до проектного навчання відновлено, його застосовують та розглядають як один з перспективних напрямків педагогіки.

Метод проектів вважається доцільним в межах вивчення окремих дисциплін, здебільшого в синтезі з іншими методами навчання й формами організації навчального процесу. Дослідники, які наполягають на поєднанні методу проектів та ІТ (І.Авдєєвої, Б.Бадмаєва, С.Кашлєва, М.Кларіна, А.Панфілової, Л.Пироженко, О.Пехоти, В.Терещенко, П.Щербаня та інших), доводять, що інформаційні технології здатні забезпечити якісний інструментарій в освіті, на необхідність якого зосереджував увагу Д. Дьюї. Відтак з розвитком ІТ та застосуванням їх в навчальному процесі, з урахуванням методичних та психолого-педагогічних умов їх використання, продуктивним стає спільно з ними використовувати саме проектний метод.

Слід зауважити, що велику увагу наукової спільноти зосереджено саме на аспектах використання інформаційних технологій в освіті та відповідну підготовку педагогів, водночас рівень підготовки сучасних вихователів ще не достатньо відповідає тенденціям інформатизації освіти.

Мета дослідження – обґрунтувати особливості використання методу проектів у підготовці майбутніх вихователів до діяльності в умовах інформаційного інклюзивного освітнього простору.

Об’єкт дослідження – фахова підготовка майбутніх вихователів засобами ІТ в ЗВО.

Предмет дослідження – метод проектів у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища з ІТ підтримкою.

З урахуванням мети дослідження визначено наступні **завдання**:

- проаналізувати особливості застосування методу проектів в освіті та

їх впровадження в навчальний процес ЗВПО;

- дослідити дидактичні можливості методу проєктів в умовах інформатизації освіти;
- обґрунтувати особливості підготовки майбутніх вихователів до діяльності в умовах інформатизації освіти та інклюзивного навчання;
- розкрити особливості застосування методу проєктів в умовах інформатизації у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища.

Методи дослідження:

- теоретичні (вивчення й аналіз психолого-педагогічної, методичної, філософської та спеціальної літератури з проблеми дослідження);
- емпіричні (педагогічне спостереження, бесіди, опитування, педагогічний експеримент);
- діагностичні (анкетування, тестування).

Практичне значення дослідження полягає у аналізі досвіду щодо застосування ІТ в освіті та стан готовності вихователів до використання ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища. Визначенні основних напрямків підготовки майбутніх вихователів до використання ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища, визначено цілі підготовки, її зміст, форми й методи для її здійснення, а також доведено ефективність застосування методу проєктів задля означеної підготовки.

Ключові слова: дошкільний вік, особливі освітні потреби, інклюзивно освітнє середовища, метод проєктів.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	1
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПІДГОТОВКЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ	
1.1. Метод проектів: сутність та історія виникнення.....	7
1.2. Технологія використання методу проектів в освіті.....	16
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО КОМП'ЮТЕРНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	38
2.1. Особливості застосування методу проектів у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища.....	38
2.2. Метод проектів в фаховій підготовці майбутніх педагогів до діяльності в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтовано освітнього середовища.....	49
ВИСНОВКИ.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	
ДОДАТКИ.....	

ВСТУП

Впродовж останніх років проблема інформатизації освіти посідає одне з пріоритетних місць у підготовці майбутніх педагогів. Означена проблема зумовлена широким та багатогранним використання можливостей інформаційних технологій (ІТ), які значно підвищує якість навчання.

Найважливіший аспект інформатизації освіти – підготовка педагогів до використання ІТ в професійній діяльності, яка супроводжується низкою труднощів:

- обмеження навчального часу, які виникли внаслідок невідповідності сфери ІТ, яка швидко прогресує та здебільшого статичними навчальними програмами ЗВО;
- невідповідність пропонувананих комп'ютерних засобів навчального призначення педагогічним вимогам, зумовлене відсутністю зв'язку між розробниками означених засобів та педагогами;
- зниження ефективності застосування комп'ютерних засобів в освіті, що виникло у наслідок дискусій щодо комп'ютерної освіти.

Можливості комп'ютерних технологій спроможні підвищити ефективність методів навчання, знизити їх недоліки, що призводить до пошуку нового методу навчання, який:

- дозволяв би уникнути вищезначених труднощів;
- відповідав би сучасним тенденціям освіти;
- передбачав би використання ІТ як засіб його реалізації.

У дослідженні маємо на меті прослідкувати ефективність використання методу проектів з використанням інформаційних технологій у підготовці майбутніх педагогів до діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору. Окремі аспекти означеної проблеми відображено в дослідженнях Т.Добриніна, Т.Коваль, В.Мартинюк, Т.Матвієнко, Л.Мельник, І.Мельничук, Н.Павленко, О.Полат, О.Пометун, Р.Рафікова, С.Сисоева, В.Щербина та ін. Однак

малодослідженими залишаються питання теоретичного обґрунтування ефективності використання методу проектів спільно з ІТ.

Ідея методу проектів (проектного методу) запропонована на початку минулого століття в Сполучених штатах американським філософом та педагогом Д. Дьюї й залишається актуальною у наукових пошуках вчених, водночас педагогів кінця XIX – початку XX століття (П.Блонський, Е.Саганов, П.Каптерев, С.Шацький та ін.). Після спроби впровадження в освіту комплекс-проектів (1931), проектне навчання не було актуальним до останніх десятиліть.

В сучасній освіті інтерес до проектного навчання відновлено, його застосовують та розглядають як один з перспективних напрямків педагогіки.

Метод проектів вважається доцільним в межах вивчення окремих дисциплін, здебільшого в синтезі з іншими методами навчання й формами організації навчального процесу. Дослідники, які наполягають на поєднання методу проектів та ІТ (І.Авдєєвої, Б.Бадмаєва, С.Кашлєва, М.Кларіна, А.Панфілової, Л.Пироженко, О.Пехоти, В.Терещенко, П.Щербаня та інших), доводять, що інформаційні технології здатні забезпечити якісний інструментарій в освіті, на необхідність якого зосереджував увагу Д. Дьюї. Відтак з розвитком ІТ та застосуванням їх в навчальному процесі, з урахуванням методичних та психолого-педагогічних умов їх використання, продуктивним стає спільно з ними використовувати саме проектний метод.

Вищезначене доводить актуальність обраної теми дослідження – з **«Використання методу проектів у підготовці майбутніх педагогів до діяльності в інклюзивному освітньому середовищі».**

Слід зауважити, що велику увагу наукової спільноти зосереджено саме на аспектах використання інформаційних технологій в освіті та відповідну підготовку педагогів, водночас рівень підготовки сучасних вихователів ще не достатньо відповідає тенденціям інформатизації освіти.

Враховуючи нові підходи до освіти, тенденції інформатизації, сучасні підходи до підготовки майбутніх вихователів в умовах ІТ й запровадження

інклюзивного навчання – все це зумовлює необхідність створення спеціальної методичної системи.

Об’єкт дослідження – фахова підготовка майбутніх вихователів засобами ІТ в ЗВО.

Предмет дослідження – метод проектів у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища з ІТ підтримкою.

Мета дослідження – обґрунтувати особливості використання методу проектів у підготовці майбутніх вихователів до діяльності в умовах інформаційного інклюзивного освітнього простору.

З урахуванням мети дослідження визначено наступні **завдання**:

- проаналізувати особливості застосування методу проектів в освіті та їх впровадження в навчальний процес ЗВПО;
- дослідити дидактичні можливості методу проектів в умовах інформатизації освіти;
- обґрунтувати особливості підготовки майбутніх вихователів до діяльності в умовах інформатизації освіти та інклюзивного навчання;
- розкрити особливості застосування методу проектів в умовах інформатизації у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерське дослідження виконано в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Тенденції розвитку сучасної дошкільної освіти: імплементація Європейського досвіду у вітчизняну педагогічну практику» (номер державної реєстрації 0116U006150).

Тему магістерської роботи затверджено на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 1 від 24 вересня 2020 року).

Теоретичні основи дослідження.

- Концепція інформатизації освіти.

- Психолого-педагогічні засади використання ІТ в освіті (В.Беспалько, А. Єршов, Е.Машбиц, П.Образцов, Н.Тализіна та ін.).
- Теоретичні основи створення засобів інформатизації освіти (І.Роберт та ін.).
- Положення філософії інструменталізму (прагматизму) Д. Дьюї.
- Діяльнісний підхід в освіті (Л.Виготський, А.Леонтьєв, С.Рубінштейн та ін.)
- Теорія поетапного формування розумових дій (П.Гальперін, Н.Тализіна та ін.).

Вирішення означених завдань передбачає методи дослідження:

- теоретичні (вивчення й аналіз психолого-педагогічної, методичної, філософської та спеціальної літератури з проблеми дослідження);
 - емпіричні (педагогічне спостереження, бесіди, опитування, педагогічний експеримент);
 - діагностичні (анкетування, тестування);
 - аналіз, узагальнення та систематизація досвіду використання інформаційних технологій та нетрадиційних методів навчання в процесі підготовки майбутніх вихователів до діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору;

Дослідження проводили на базі кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича зі студентами спеціальності «Дошкільна освіта» освітнього рівня магістр (заочної форми навчання), які отримують професійну кваліфікацію «Вихователь дошкільного закладу».

Впродовж дослідження вивчався стан проблеми в теорії та практиці фахової підготовки майбутніх вихователів, проводився аналіз досвіду щодо застосування ІТ в освіті та стан готовності вихователів до використання ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища. Визначено основні напрямки підготовки майбутніх вихователів до використання ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища, визначено цілі підготовки, її зміст, форми й методи для

її здійснення, а також доведено ефективність застосування методу проектів задля означеної підготовки. В процесі дослідження організовано роботу студентів з проектування комп'ютерних засобів навчального призначення для роботи в умовах інклюзивного освітнього простору (магістри першого року навчання – майбутні вихователі закладу дошкільної освіти).

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПІДГОТОВКЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

1.1. Метод проектів: сутність та історія виникнення

Метод (від грец. Methodos – шлях до будь чого), розуміється як «спосіб теоретичного дослідження чи практичного здійснення будь чого» [64, с.282] тобто спосіб діяльності, спрямованої на досягнення певної конкретної мети.

У педагогічній науці дослідники підтримують ідею визначення методу навчання, запропоновану Ю.Бабанським. На думку вченого метод навчання є «спосіб впорядкованої взаємозв'язаної діяльності викладача й учнів, спрямованої на вирішення завдань освіти» [10, с. 385].

Кожен з методів навчання побудовано з опертям на реально існуючі чи ідеальні об'єкти, положення теорій, ідеї тощо. В основі методу проектів покладено поняття «проект». Проект (з латинської «кинутий вперед») це прототип, прообраз певного об'єкта, виду діяльності.

Сучасна педагогічна думка немає єдиного підходу щодо визначення методу проектів. Кожен дослідник, який обґрунтовує означений метод, розуміє його з урахуванням особливостей діяльності.

Е.Полат визначає «метод проектів» як «спосіб досягнення дидактичної мети через поетапну розробку проблеми (технологію), яка завершується реальним, відчутним практичним результатом в певному вигляді» [8, с. 66].

На думку І.Чечель, «метод проектів – педагогічна технологія, орієнтована не на інтеграцію фактичних знань, а на їх застосування та отримання на їх основі нових (самоосвіта)» [12, с. 13].

Н.Матяш доводить, що метод проектів є «система навчання, гнучка модель організації навчального процесу, орієнтована на самореалізацію особистості учня шляхом розвитку його інтелектуальних й фізичних можливостей, вольових якостей та творчих здібностей в процесі створення під

контролем вчителя нових товарів і послуг, що володіють суб'єктивної чи об'єктивною новизною і мають практичну значущість» [44, с. 38].

Дослідники сучасних педагогічних технологій визначають метод проектів як «комплексний навчальний метод, який дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, дає можливість дитині проявити самостійність в плануванні, організації і контролі своєї діяльності» [11, с. 92].

Окрім того, метод проектів це компоненти різних педагогічних технологій, які відображено в різних поєднаннях:

- технології проблемного навчання;
- комплексний навчальний метод, що допомагає індивідуалізувати навчальний процес, сприяє можливості для дитини проявити самостійність в плануванні, організації та в процесі самоконтролю (технологія індивідуального навчання);
- один із способів групового навчання (групові технології);
- компонент методики навчання взакладі дошкільної освіти С.Френе (альтернативна технологія вільної праці);
- спосіб організації самостійної творчої діяльності учнів (технологія розвивального навчання, яку спрямовано на розвиток творчих якостей особистості);
- метод навчання, який спрямовано на саморозвиток – для старшої школи (технологія саморозвитку в навчанні) [11].

Різноаспектне визначення проектного методу і як метод навчального проекту «одна з особистісно орієнтованих технологій, спосіб організації самостійної діяльності учнів, спрямованої на вирішення завдання навчального проекту, що інтегрує в собі проблемний підхід, групові методи, рефлексивні, презентативні, дослідні, пошукові та інші методики» [9, с. 30].

Водночас метод проектів це «така організація навчання, при якій учні отримують знання в процесі планування та виконання практичних завдань-проектів» [9, с. 151].

З вищезначеного, пропоноване визначення проектного методу враховує особливості діяльності, яка лежить в основі обґрунтування пропонованого методу. Щодо класичної дидактики то серед визначень проектного методу можна виділити дві групи:

- метод навчання, тобто спосіб досягнення конкретної дидактичної мети;
- форма організації навчального процесу.

Учені розглядають метод проектів як комплексний спосіб досягнення дидактичної мети, що включає організацію навчального процесу та певні методи. На нашу думку, означений підхід найбільш доцільний в пропонованому дослідженні, оскільки уможовлює цілісність опису проектного навчання, відтак в межах порушеної проблеми, будемо розглядати проектне навчання як комплексний метод, який передбачає відповідні форми організації освіти.

Важливо зосередити увагу на визначенні, яке відображало б зміст проектного методу, було найбільш загальним, максимально абстрагованим від особливостей освітнього процесу, який розглядали у дослідженні.

Основоположним задля започаткованого дослідження стало визначення, що почесноє метод проектів як спосіб досягнення дидактичних мети через ґрунтовну розробку проблеми, яку важливо завершити реальним, відчутним практичним результатом [51].

Метод проектів виник на початку минулого століття в Сполучених штатах в ідеї гуманістичного спрямування в освіті, запропонованій американським філософом та педагогом Д.Дьюї (1859-1952) і його учнем У. Кіппатрик [32].

Д.Дьюї критикував традиційні підходи до навчання. «У традиційній освіті дуже мало місця для самої дитини, для її самостійної роботи. Майстерня, лабораторія, матеріали, інструменти, за допомогою яких дитина могла б будувати, творити та самостійно досліджувати, навіть необхідне місце для навчання – все це в більшості випадків відсутнє» [33, с. 490]. Традиційне навчання спрямовано на те, «щоб можливо було впоратися з найбільшою

кількістю дітей; ... щоб працювати з дітьми, як з сукупністю одиниць, це знову говорить про пасивну роль дітей. З того моменту, як діти починають працювати активно, вони без сторонньої допомоги перетворюються в індивідумів, вони стають ...» [33, с. 491].

Д.Дьюї виділяв наступні негативні риси традиційного освіти: 1) пасивність, 2) механічне заучування, 3) одноманітність програми й методу, 4) центр ваги традиційної освіти лежить поза активною діяльністю самої дитини.

Вчений пропонував організувати нову модель навчального процесу, при якій учень став би активним суб'єктом навчальної діяльності. «Правильно спрямована та правильно керована активність дитини дасть цінні результати, ... Ми можемо керувати дитячої активністю, пропонуючи їй роботу в певному напрямку, і, відтак можемо спрямовувати її до розумної мети, яка в кінці шляху, якому ми слідуємо» [33, с. 493].

Окрім того, учень має бути особисто зацікавлений в пропонуваній діяльності шляхом усвідомлення важливості отриманих знань і умінь у подальшому житті. Саме від зацікавленості учнів в діяльності здебільшого залежать їх результати. Відтак задля зацікавлення учнів потрібна проблема, що безпосередньо їх стосується (водночас метод проектів називали також методом проблем). Під час вирішення проблеми, учні застосовували на практиці набуті знання, узагальнювали їх, а також набували нові знання.

Навчання, за Д.Дьюї, передбачало трудову та ігрову діяльність, розвиваючи при цьому прагнення дитини до самонавчання й самовдосконалення. Досвід та знання дитина здобуває шляхом «створення», під час дослідження проблемного навчального середовища, виготовлення різних макетів, рпроведення дослідів, знаходження відповідей на спірні питання. В процесі означеної організації діяльності дотримано принципу від часткового до загального, тобто індуктивний метод [25].

Педагогіка вченого передбачала опору процесу навчання на «дитячі імпульси «чи інстинкти, які він класифікував в роботі» Освіта. Школа і суспільство. «(1899) [33, с. 495].

Соціальний інстинкт, який проявляється в комунікації, в особистісних стосунках та в спілкуванні. «Школа повинна бути громадським центром, де складаються суспільні відносини, виникають суспільні інтереси. Замість місця для заучування уроків – школа повинна стати соціальною групою, де майстерні, лабораторії та майданчики для ігор не тільки розвивають самодіяльність, а й вчать спілкуватися та кооперуватися, розширюючи розуміння суспільних взаємовідносин». «Інстинкт» діяти – імпульс ..., знаходить своє вираження на початкових етапах в іграх, в русі, в жестах і в фантазії» [28].

Інстинкт діяти в об'єднанні з соціальним інстинктом породжує «інстинкт допитливості».

Сааме інстинкти на думку Д.Дьюї є природні ресурси, капітал, від якого залежить розвиток дитини.

Основними концептуальними положеннями теорії вченого вважаємо наступні [11, с. 61].

- «Дитина в онтогенезі повторює шлях людства в пізнанні.
- Засвоєння знань є спонтанний, некерований процес.
- Дитина засвоює матеріал, не просто слухаючи чи сприймаючи органами почуттів, водночас результат викликає у неї потреби в знаннях, як активного суб'єкта самосвіти,
- Умовами успішності навчання це: проблематизація навчального матеріалу (знання – діти подиву та цікавості), активність дитини (знання повинні засвоюватися з апетитом), зв'язок навчання з життям дитини, грою, працею» [19].

Педагогічні ідеї Д. Дьюї мали вагомий вплив на освіту минулого століття. Використання наочності, лабораторних та практичних робіт, пошукових й проблемних методів навчання стали основою сучасної дидактики. Однак практичне впровадження методу дослідника, засвідчило про зниження вагомості значення теоретичних знань і дедуктивного методу викладання.

Пізніше вчений зауважив, що лише спонтанного інтересу та здібностей дитини недостатньо для отримання необхідних знань [21].

Недосконалість традиційної освіти зауважувала й американська вчителька Е. Паркхарст. Водночас пропонувала замінити класно-урочну систему індивідуальною роботою з кожним учнем і, у наступні етапи, роботою кожного учня за планом, складеним з педагогом. Означена організація навчального процесу, відома як Дальтон-план (Е.Паркхарст працювала в місті Дальтон, США), який дозволяє кожному учневі працювати в оптимальному для нього темпі. Дальтон-план у поєднанні з самостійною роботою передбачав групове обговорення навчальних проблем, обмін думками, досвідом тощо.

Інший послідовник Д.Дьюї, У.Кіпшатрік [9] обґрунтовував, що педагог, який повною мірою використовує властиву дітям (учням) любов до складання планів, спонукає їх до діяльності й отримання знань, необхідних для реалізації мети і завдань діяльності «рефлекс мети». Зв'язок нових знань, отриманих в результаті досягнення мети з новими завданнями, за У.Кіпшатрік, найбільш плідне джерело нових інтересів [65].

З періоду свого виникнення метод проектів успішно реалізовувався в зарубіжних закладах дошкільної освіти (в США, Європейських країнах), модифікувався, відповідно до нових вимог, що висувуються освітою, економікою, життям тощо. Його привабливість це саме раціональне поєднання теорії та практики під час вирішення поставлених проблем в спільній діяльності учнів.

Враховуючи на те, що в 60-70-тих роках минулого століття метод проектів критикували, як такий, що нездатний забезпечити систематичність навчання та достатній рівень базових теоретичних знань, на початку ХХІ століття, західні педагоги розглядають його як один з методів в освіті.

Проектне навчання та проектування як вид навчальної діяльності привертали увагу вітчизняних педагогів-новаторів першої половини ХХ століття, які зосереджували увагу на подоланні недоліків в системі освіти, обґрунтовували, що означений метод спроможний скоротити розрив між теоретичними знаннями, які забезпечує освіта та практичними завданнями, які ставить життя [61].

Основоположником ідеї методу проектів у вітчизняній науковій практиці став С.Шацький (1905). Дослідник вбачав в проектному навчанні «засіб розвитку самодіяльності та підготовки школярів до самостійного трудового життя» [74, с. 38]. С.Шацький зауважував, що заклад освіти має бути безпосередньо пов'язаний з життям, основою навчально-виховного процесу стають самостійність та творчість учнів. Мета такого навчання, не теоретичні знання, а розвиток мислення й «виховання розуму» [58].

П.Блонський зосереджував увагу на проектній діяльності, як «засобі формування творчих здібностей» [14, с. 38], засобі індивідуалізації навчання і найбільш ефективним вважав навчання за допомогою вирішення різних (навчальних і моральних) проблем [27].

Метод проектів також розглядався як засіб, який спряє вирішенню найважливіших завдань дидактики –синтезувати теорію та практику (Є.Каганов, В.Шульгін та ін.) [19].

Ідеї проектного навчання, яка з'явилися понад століття тому, довгий час не реалізовувалися, з огляду на її невідповідності існуючим принципам організації навчального процесу, зорієнтованого здебільшого на репродуктивні методи навчання та авторитарність з боку педагога. Сучасні тенденції в освіті, серед яких вагомими стали зорієнтованість на особистість, диференціацію та індивідуалізацію освіти, використання проблемних та дослідницьких методів, дозволяють розглядати метод проектів як один із сучасних та перспективних методів навчання.

Розглянувши визначення проектного методу та історію його виникнення, розкриємо його освітні можливості [17, 77].

Проектна форма навчання відповідає сучасним тенденціям в освіті, серед яких основоположними є особистісна орієнтація, яка передбачає розвиток особистісних здібностей учнів, індивідуалізація навчання з урахуванням інтересів, здібностей та нахилів здобувачів освіти, підсилення діяльнісного компонента та креативність, який враховує творчий потенціал учнів в освіті [12].

У проектному навчанні «втілено ідею розвивального навчання» [14, с. 39]. Учні, працюючи над проектами, вчаться самостійно приймати рішення, брати на себе відповідальність за їх реалізацію, самостійно аналізують свою діяльність, оцінюють її позитивні та негативні сторони, шукають вирішення у скрутних ситуацій. Наслідком вільного вибору діяльності стає глибоке осмислення й водночас підвищення продуктивності.

Вчені зауважують [9, 11, 12 та ін.], що використання означеного методу передбачає, що більшу частину часу учні (здобувачі освіти) працюють самостійно (індивідуально чи в групах), викладач стає консультантом, координатор дій та помічником за потреби. Відтак при означеному підході до навчання розвиваються навички самостійної роботи. На відміну від традиційного, навчальний матеріал та способи дій з ним не пропонуються вчителем. Учень під керівництвом вихователя самостійно знаходить необхідні відомості, працюючи з різною літературою (водночас зі спеціальною, що виходить за межі шкільної програми) та засвоює заплановані способи дій під час вирішення власної проблеми [7]. Все це, водночас, сприяє тому, що проектний метод стає ефективнішим за інші форми діяльності. «Гордість за результати праці, успішний пошук раціональних способів вирішення проблеми – все це підвищує імідж учнів, ... позбавляє від байдужості, безвідповідальності і неповноцінності» [14, с. 40].

Проектне навчання також сприяє самоосвіті учнів, через постійний пошуку необхідної інформації в межах реалізації проекту. Водночас позитивною в означеному процесі стає мотивація до самоосвіти, яка створює прагнення учня показати свою перевагу в знаннях перед товаришами (якщо проект здійснюється групою). Водночас при проектному навчанні учні не лише отримують певні знання, а й «навчаються отримувати їх самостійно» [9, с. 44].

Підвищує мотивацію до пізнавально-продуктивної діяльності учнів при використанні проектного методу навчання заохочення їх особистої ініціативи, відмова від авторитарності в навчанні [9].

Метод проектів (якщо проект виконується групою) сприяє розвитку навичок взаємодії між учасниками групи, визначення свого місця в творчому колективі [38].

Означений метод допомагає навчати учнів проектувати, визначається як уміння «знаходити вирішення різних проблем, які виникають в житті людини, яка займає активну життєву позицію» [9, с. 30].

Освітні можливості будь якого методу навчання взаємопов'язані з його характерними особливостями. Аналіз методу навчання завжди передбачає виділення цих особливостей. Сформулюємо характерні особливості, властиві, на нашу думку, проектного методу (рис.1.1).

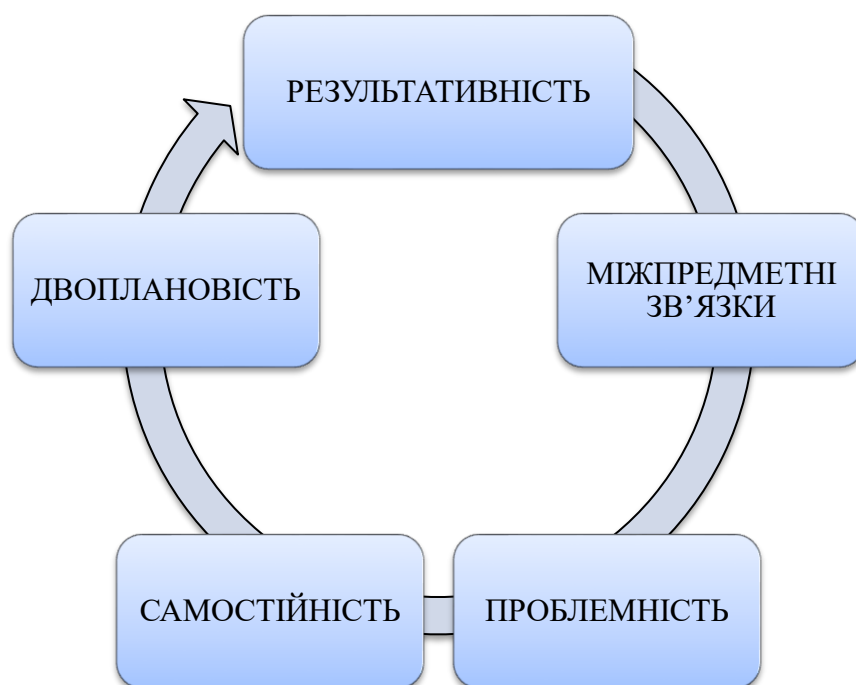

Рисунок 1.1. Характерні особливості методу проектів

Розглянемо означені особливості детальніше.

Результативність - зорієнтованість на конкретний результат, який отримуємо під час вирішення певної практичної чи теоретичної проблеми. Результат досягається під час діяльності з проектування, яка стає основою проектного методу. Застосування методу проектів, у дослідженнях зарубіжних педагогів, має назву навчання, зорієнтованого на проект, де проект розуміється

як результат. Результат проектування можна побачити, усвідомити та використовувати в реальній діяльності.

Міжпредметні зв'язки – використання інформаційної бази, методів та засобів декількох предметних галузей. Все це зумовлено результативністю проектного методу, оскільки найчастіше, для отримання практично (теоретично) результату, передбачено використання кількох предметних галузей. Зауважимо, що навіть якщо проект з однієї предметної галузі (монопроект, класифікація проектів), однак неминучим є використання знань з інших [52].

Проблемність – «важливою і необхідною умовою для використання методу проектів – наявність проблеми, яка вимагає вирішення. Результат, на який спрямовано проект, має вирішити саме поставлену проблему. У вирішення проблеми передбачено присуїність особистої зацікавленості кожного учасника, і викладача і здобувачі освіти.

Самостійність. Самостійна діяльність учнів – невід'ємна складова методу проектів. Вільний підхід до розуміння проблеми та вибору способів дій задля її вирішення необхідні умови повноцінного навчального проектування.

Двоплановість. Використання методу проектів у навчальному процесі завжди передбачає наявність і розгляд у двох площинах: діяльність, яку спрямовано на досягнення результату проектування, інша – вирішення навчально-виховних і розвивальних завдань в процесі діяльності. Для здобувачів освіти першоосновою завжди є діяльність з проектування. Знання, вміння та навички, які вони отримують в результаті проектування для них не самоціль, а засіб реалізації проекту. Щодо педагога, то ситуація зворотна: оволодіння учнями навчальним матеріалом є першочерговим завданням, а проектування розглядається як засіб навчання. Означений підхід методу проектів передбачає наявність відповідної підготовки педагога, який має уявляти, які знання будуть актуальними для учнів на кожному з етапів проектування задля забезпечення їх своєчасної передачі.

Отож в започаткованому дослідженні, виокремлено особливості проектного методу, а саме: результативність, міжпредметні, проблемність, самостійність, двоплановість, які важливо враховувати означені під час реалізація кожного навчального проекту.

1.2. Технологія використання методу проектів в освіті

Вищезначене доводить, що підґрунтям для пропонованого методу є реалізація певного проекту, особливості якого здебільшого визначають особливість проектної діяльності.

У сучасних класифікаціях запропоновано різні підходи до визначення типів проектів. Першочергово розглянемо класифікацію проекти основоположником означеного методу У.Кілпатрик. Важливо зауважити, що під проектом У.Кілпатрик розумів певну самостійну діяльність групи дітей, в якій вони зацікавлені. Дослідник виділив чотири типи проектів (рис.1.2) [9].

За домінуючим методом в проекті, означені методи можуть бути дослідницькими, творчими, ігровими, інформаційними, практико-зорієнтованими тощо [28]. З огляду на спрямованості порушеної проблеми, розглянемо означену класифікацію ґрунтовніше.

Дослідницькі проекти за логікою побудови та структурою наближені до наукових досліджень. Ставиться мета дослідження, визначаються завдання, добираються практичні й теоретичні методи дослідження, висувуються гіпотези тощо. Проект реалізується з урахуванням попереднього плану дій. Підсумком означених проектів є укладені результати дослідження, висновки та рекомендації.

Ігрові проекти передбачають реалізацію рольової гри, яку спрямовано на досягнення передбаченої мети.

Інформаційні проекти зорієнтовано на роботу з інформацією, тобто на її пошук та обробку.

Рисунок 1.2 Класифікація проектів за У.Кіппатриком

Розглянемо детальніші класифікації проектів, запропоновану сучасними дослідниками (Е.Полат, І.Чечель) (рис.1.3).

Практико-зорієнтовані проекти передбачають досягнення практичного результату, значущого для кожного учасника проекту. Означені проекти мають план реалізації з диференціацією функцій кожного учасника. Саме практико-зорієнтований аспект переважав в перших проектах Д.Дьюї та С.Шацького [49].

Здебільшого проекти об'єднують і вищезначені типи складають проект. Отож розглянута класифікація ґрунтується на домінуючому аспекті при реалізації проекту та здебільшого спрямовується на всебічне, цілісне розкриття змісту поняття «проект».

Рисунок 1.3. Сучасні підходи до класифікації проектів

Як приклад розглянемо план проекту «Інклюзивна освіта» (Чернівці, 2021), який мав на меті певні завдання. Визначимо важливі, на нашу думку, аспекти на кожному етапі роботи.

ПЛАН РОБОТИ:

1. Визначення теми проекту (дослідний аспект).
2. Пошук ідей (творчий аспект).
3. Вибори керівника проекту зі студентів групи (рольовий аспект).
4. Планування роботи (практико-зорієнтований аспект).
5. Створення робочих груп, вибори керівників робочих груп (рольовий аспект).
6. Розподіл обов'язків (рольовий аспект).
7. Робота з документами: Конституція; Закон «Про освіту». Положення про інклюзивну освіту; Конвенція про права дитини; Інші законодавчі акти, водночас і зарубіжний досвід (інформаційний аспект).

8. Соціологічне опитування (інформаційний аспект).
9. «Мозкова атака» попереднє обговорення вивчених питань, формулювання завдань подальшої діяльності (інформаційний аспект).
10. Розробка підходів до інклюзивного навчання (творчий аспект).
11. Систематизація інформації (інформаційний аспект).
12. Написання тексту щодо проведення зборів (практико-орієнтований аспект).
13. Презентація.
14. Оцінка участі в проектній роботі.

Враховуючи те, що робота над проектом передбачає використання знань з різних сфер науки та культури, відтак проект враховує міжпредметні зв'язки, за змістом виділяються монопредметні, міжпредметні та надпредметні проекти [28].

Монопредметні проекти (монопроекти [48]) – проекти в межах і на матеріалі одного предмета. Використання міжпредметних зв'язків в монопредметних проектах зорієнтовано на досягнення результату, який зосереджено в даній предметній галузі. Прикладами монопредметних проектів є літературно-творчі, природничо-наукові, екологічні, лінгвістичні, історичні, спортивні тощо [48].

Міжпредметні проекти мають розширену предметну галузь, яку пов'язану з декількома предметами. Результат, на який їх зорієнтовано виходить за межі одного предмета. Завдання міжпредметних проектів ширші й значущіші. Наприклад: «Єдиний мовленнєвий простір», «Культура спілкування», «Проблема людської гідності в сучасному суспільстві» тощо. [8,].

Предметна галузь надпредметних проектів ще ширша, вона виходить за межі дисциплін та вимагає факультативних знань, зі спеціальних інтегрованих дисциплін, занять в творчих майстернях [12] (скажімо, проект «Дошкільна установа, в якій вчать мої діти»). Характер координації проекту визначається ступенем участі в ньому координуючого керівника (здебільшого

це викладач). Проекти можуть бути з відкритою координацією та прихованою. При відкритій координації проекту, координатор стає учасником проекту. Скажімо, викладач може бути керівником творчої груп, може виконувати найскладніші операції, консультувати та направляти учасників проекту. При прихованій координації координатор не взаємодіє з творчою групою, а стежить за розвитком проекту і, за необхідності, непомітно для учасників проекту коригує хід. Прихована координація має місце під час телекомунікаційних проектів, коли учасники можуть не знати ні керівника проекту, ні один одного. Координатор стежить, щоб взаємодія між учасниками була в межах та враховувала тему проекту.

Взаємодія між учасниками проекту залежить від географічного розташування учасників. Виділяються регіональні проекти та міжнародні. Регіональні проекти передбачають проектну взаємодію учасників на території однієї країни, однієї школи, одного району тощо. При організації міжнародних проектах учасники є представниками різних держав. Якісна організація міжнародних проектів вимагає застосування телекомунікаційних технологій.

За кількістю учасників серед проектів можна виділити: особистісні (між двома учасниками, що знаходяться в різних закладах дошкільної освіти, регіонах, країнах); парні (між парами учасників); групові (між групами учасників).

За тривалістю виконання виділяють наступні типи проектів: короткострокові (для вирішення невеликої проблеми чи частини більш великої проблеми), які може бути розроблено на декількох уроках (заняттях); середньої тривалості (від тижня до місяця); довгострокові (від місяця до кількох місяців).

Стосовно навчального процесу, проект може бути підсумковим, «коли за результатами його виконання оцінюється засвоєний учнями навчальний матеріал» і поточним, при якому «на самоосвіту та проектну діяльність пропонується з навчального курсу лише частина змісту» [12, с. 13].

Аналіз класифікацій проектів, доводить, що їх розмаїття дозволяє ґрунтовно розкрити зміст поняття «проект» (ядро методу проектів). Кожна

пропонована класифікація вагома і залежно від різних ситуацій, характеру роботи, одні класифікації можуть домінувати, інші ж виступати як допоміжні.

У означеному дослідженні за основну будемо розглядати класифікацію за методом домінуючим в проекті. Відповідно до пропонованої класифікації проекти можуть бути дослідницькими, творчими, ігровими, інформаційними, практико-зорієнтованими тощо. В межах роботи, будемо використовувати означену класифікацію й для аналізу окремих проектів, виділяючи в кожному з них дослідницьку, творчу, ігрову, інформаційну, практико-зорієнтовану складові [46].

Як на допоміжні методи, будемо орієнтуватися на класифікації проектів за змістовними галузями, за характером координації, способом взаємодії серед учасників проекту, за кількістю учасників проекту, тривалістю проекту, місцем проекту в навчальному процесі.

Успіх застосування означеного методу здебільшого залежить від того, наскільки проект відповідає умовам його застосування, найважливішими серед яких є його місце в освітньому процесі, рівень підготовки учнів, їх індивідуальні особливості тощо.

Вибір теми для навчального проектування визначається зацікавленими сторонами навчального процесу. Вчені зауважують, що вибір теми для проектування може пропонуватися фахівцями з освіти, вчителями й самими учнями. Водночас перші будуть здебільшого орієнтуватися на навчальні програми й стандарти освіти, другі – на навчальну ситуацію в межах конкретного предмета, а здобувачі освіти – на особисті інтереси, пізнавальні й творчі ідеї [32].

З огляду на вищезначене, можемо зауважити, що найбільш оптимальним буде вибір теми для проектування, якщо врахувати думки кожної зі сторін. Відтак в межах освітніх заходів організовувати дискусії, бесіди, проводити анкетування тощо.

У закладі дошкільної освіти саме педагог пропонує дітям теми для проектування, які диференційовано за ступенем складності. Здобувачі освіти

також мають можливість вибору теми проекту й організаційної форми його виконання [12].

Для вибору оптимальної теми проекту, який спрямовано на досягнення визначеної освітньої мети, важливо уявляти процес та особливості, можливості проведення, отримані в результаті знання, уміння й навички, на формування яких його спрямовано. Відтак для кожного проекту важливо скласти короткий опис, який його характеризує. Задля можливості швидко аналізу проектів, під час їх опису враховують та дотримуються пропонованої схеми.

Розглянемо ґрунтовніше одну зі схем, яка задля опису проекту послуговується «методичним паспортом навчального проекту» (рис.1.4) [9].

Запропонована схема вважається універсальною для характеристики різних проектів (які спрямовано на досягнення різної мети та реалізованих в межах різних предметних галузей).

Означена в дослідженні діяльність передбачає використання методу проектів задля підготовки майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в інклюзивному освітньому середовищі. З урахуванням вищезначеного будемо опиратися на обрану схему опису навчального проекту (рис. 1.5).

Зауважимо, що програмне забезпечення передбачає набір програмних засобів, необхідних для роботи над проектом. Водночас апаратне забезпечення – персональний комп'ютер з певними характеристиками та набір додаткових пристроїв (сканер, принтер, цифрова камера тощо). До комп'ютерного забезпечення будемо відносити також можливість організації роботи в локальній мережі й доступ до інших мереж.

В межах пропонованої роботи до компетентностей майбутніх вихователів будемо відносити педагогічну комп'ютерну підготовку та загальну комп'ютерну підготовку.

Тема (и) навчально-тематичного плану предмета / предметів
Мета: освітня, виховна, розвиткова
Завдання навчально-педагогічні (класу, групи, кожного учасника).
Вік учасника
Час роботи над проектом.
Режим роботи. Забезпечення
Матеріально-технічне та навчально-методичне оснащення, інформаційне забезпечення
Додатково залучені об'єкти (учасники, фахівці, інформаційні та матеріально-технічні ресурси)
Компетентності та загальнонавчальні навички, необхідні учасникам для самостійної роботи
Специфічні вміння та навички, необхідні учасникам для роботи в проекті
Мотивація до роботи. Передбачувані результати
Новий зміст до кожної теми
Нові практичні прийоми
Узагальнюючі поняття, уявлення, знання, на отримання яких спрямовано результат проекту
РОЗВИТОК НАВИЧОК: <ul style="list-style-type: none"> самостійної роботи з джерелами інформації, інструментами, технологіями; самостійного прийняття рішень; комунікативності: в інформаційному обміні, в рольовій взаємодії; розумової діяльності під час проектування, планування, в процесі аналізу, синтезу, структурування тощо;
Виховання толерантності
Розширення кругозору. Статус навчального проекту
Автор-розробник.
Досвід використання.
Ступінь поширення: № школи.

Рисунок 1.4. Методичним паспортом навчального проекту

Рисунок 1.5. Схема опису навчального проекту в межах започаткованого

дослідження

Робота з проектування проводиться в певній послідовності та передбачає низку етапів, які послідовно реалізуються учасниками проектування. Якщо результат, на досягнення якого спрямовано проект співпадає з метою проектування, то етапи роботи над проектом розглядатимемо як процес вирішення завдань спрямованих на досягнення означеної мети. Кожен етап роботи над проектом характеризують функції, які виконують здобувачі освіти в процесі діяльності. Щодо визначення етапів проектування незапропоновано єдиного підходу – дослідники виділяють різні етапи, які узалежнено від особливостей роботи. Розглянемо різні підходи вирішення вищезначеної проблеми.

Метод проектів визначено як один із шляхів організації дослідницької діяльності старших дошкільників, розвитку їх креативності та особистісних якостей, який передбачає певні етапи виконання [12] (рис.1.6).

У дослідженнях проектне навчання, як один з методів технологічної підготовки в межах інформатизації освіти може бити предсталено у вигляді основних етапів:

1. Організаційно-підготовчий етап.
 - Пошук проблеми.
 - Усвідомлення проблемної галузі, вибір найбільш актуальною проблеми.
 - Первинне міні-дослідження. Виявлення потреби долідження.
 - Визначення та формулювання конкретного завдання, визначення теми проекту.
 - Визначення характеристик та параметрів майбутнього виробу.
 - Друге міні-дослідження. Виявлення традицій та тенденцій.
 - Третє міні-дослідження. Складання переліку завдань для вирішення.
 - Четверте міні-дослідження. Генерування ідей, альтернатив та варіантів.
 - П'яте міні-дослідження. Аналіз запропонованих раніше ідей задля вибору оптимального варіанту.

Рисунок 1.6. Етапи організації методу проектів як дослідницької діяльності задля розвитку креативності та особистісних якостей особистості

- Аналіз наявного матеріалу та вибір найбільш вдалого для проектування.
- Вибір необхідного обладнання та інструментів.
- Розробка технологічного проекту; вибір технології, складання схем, креслень тощо, визначення витрат тощо.

- Організація робочого місця.
- Аналіз економічної та екологічної доцільності результатів проектування.
- Визначення критеріїв контролю якості та оцінювання проекту.

2. Технологічний етап.

- виконання технологічних операцій в процесі виконання проекту.

3. Узагальнюючий етап.

- Порівняння результатів виконаного проекту з метою та завданнями, усунення недоліків.

- Контроль та перевірка результатів проектування.
- Підготовка описової документації, розробка рекламних матеріалів.

4. Оформлення проекту.

5. Самооцінка.

6. Захист проекту.

Н.Пахомова [9] пропонує наступну послідовність етапів організації проектів:

1 етап. Занурення в проект.

Педагог зацікавлює та мотивує учасників темою проекту, визначає сферу майбутньої діяльності.

2 етап. Організація діяльності.

Планується робота щодо виконання завдань проектування. Формуються творчі групи, визначаються ролі кожного учасника проекту у групі.

3 етап. Діяльності.

Реалізації діяльності з урахуванням складеного плану дій.

4 етап. Презентація.

Завершення роботи, її аналіз, оцінка та самооцінка діяльності учасників. Демонстрування отриманих результатів. Важливо зауважити, що окрім

продукту отриманого під час проектної діяльності, результатом є також сформована компетентність.

Аналізуючи сучасні педагогічні дослідження, можемо зауважити, що не існує єдиного загальноприйнятого плану щодо організації проектної діяльності. Кожен з розробників пропонує власний варіант організації означеної діяльності, залежно від тих чинників, які передбачено у дослідженні, предметної галузі, вікових особливостей здобувачів освіти тощо.

Водночас можна зауважити, більшість дослідників єдині щодо зміни активності учасників в процесі виконання проекту.

Доведено високу активність педагога на етапі організації проектної діяльності дітей, водночас, в процесі планування та виконання проекту вона знижується, однак значно зростає активність здобувачів освіти.

Розглянемо ґрунтовніше запропоновану у дослідженнях схему, яка ілюструє активність дітей та педагога на різних етапах проектування, а також рівень їх взаємодії [12] (Рис. 1.7).

В започаткованому дослідженні пропонуємо власну структуру проектного методу, зумовлену специфічними особливостями організації діяльності:

- здобувачами освіти є студенти-магістри кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, майбутні вихователі закладу дошкільної освіти;
- передбачено широке використання можливостей комп'ютера та його програмного забезпечення: ІТ стають об'єктом вивчення та основним засобом проектування;
- важливим завдань дослідження є підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти до використання методу проектів в умовах інклюзивного навчання.

Відтак, з урахуванням вищезначеного, пропонуємо використовувати наступну послідовність дій під час організації проектної діяльності. Залежно від конкретного навчального проекту несуттєві етапи може бути невраховано.

Рисунок 1.7. Активність та ступінь взаємодії здобувачів освіти на різних етапах проектування

Розглянемо ґрунтовніше етапи роботи над проектом.

1. Вибір теми проекту (рис.1.8).

Перший етап проектування, результатом якого є тема проекту, надзвичайно важливий для подальшої діяльності щодо реалізації проекту, оскільки його результат, тобто тема проектування, безпосередньо визначає мету і завдання проекту й зацікавленість кожного з учасників задля їх досягнення.

2. Підготовка до реалізації проекту (Рис. 1.9).

3. Виконання проекту.

4. Попередній захист проекту.

5. Апробація проекту.

Передбачає експериментальну перевірку результатів проектування та формулювання відповідних висновків.

6. Захист проекту.

а) Звіт про виконану роботу із зазначенням проміжних етапів і досягнень

окремих учасників проекту.

- b) Представлення проекту.
- c) Представлення результатів апробації проекту.
- d) Оцінка та самооцінка.
- e) Підведення підсумків.

Рисунок 1.8 Етапи вибору теми проекту

Ефективність застосування методу проектів залежить від низки умов, які узалежнені від особливостей методу. Розглянемо умови, яких, на нашу думку, необхідно дотримуватися під час запровадження методу проектів.

1. Оскільки навчання – двосторонній процес взаємодії дітей і вихователів, відтак для його успішності важливою умовою є зацікавленість усіх учасників у взаємодії, тобто в застосуванні певного методу навчання. Водночас це вказує на те, що педагог і студент мають досить високу мотивацію до застосування методу проектів. Їх мотивація може співпадати (скажімо, досягнення практичного результату) або не співпадати (скажімо, педагог зацікавлений в

досягненні результату у вирішенні дидактичних завдань, а здобувачі освіти в спільній творчій діяльності).

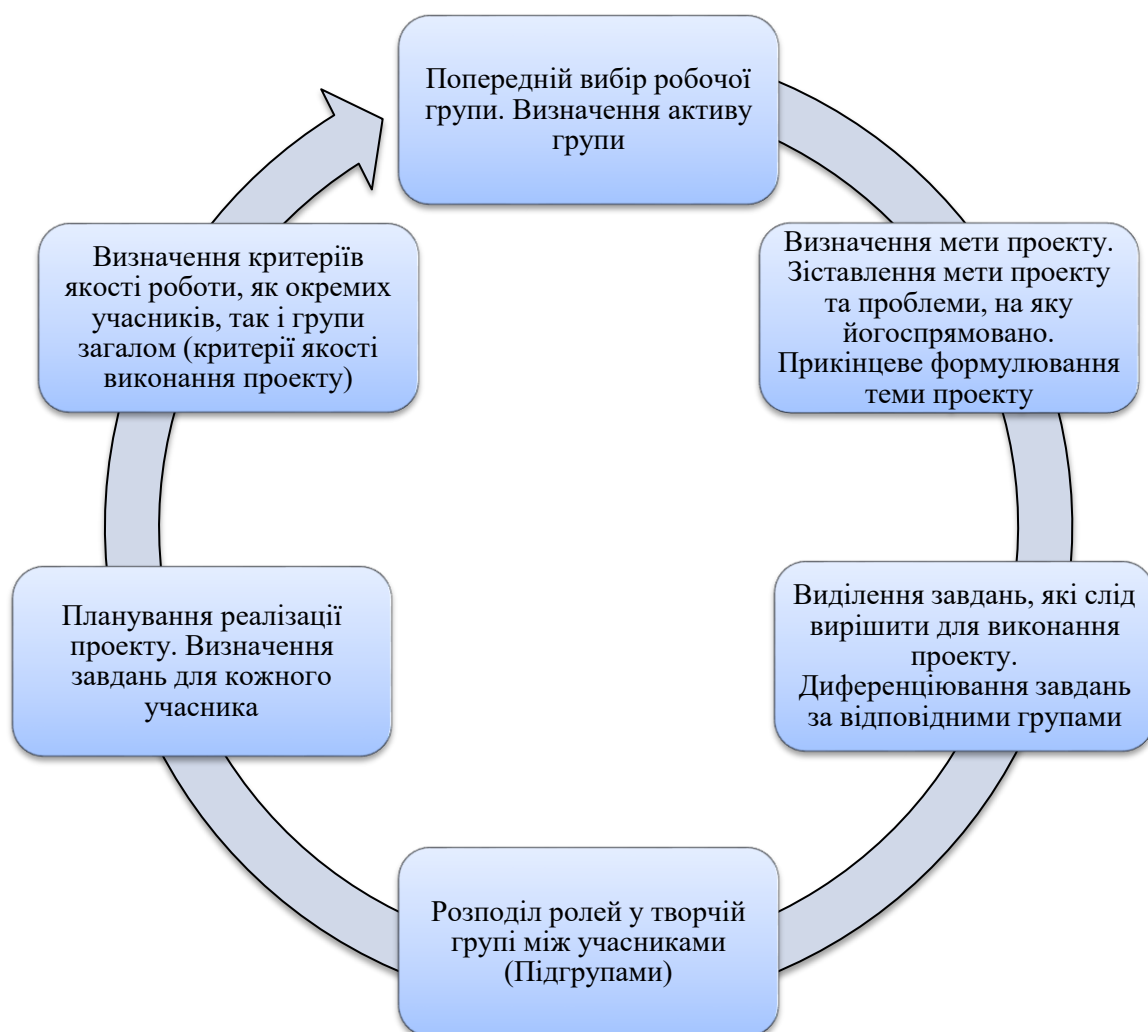

Рисунок 1.9. Процес підготовки до реалізації проекту

2. Результат, на який орієнтовано проект, передбачає оволодіння практичною, теоретичною та / або пізнавальною значимістю [79]. Важливим для досягнення мети проектування стає дослідницький пошук й залучення інтегрованих знань [45].

3. Презентабельність результату. Проектна діяльність завершується публічним представленням результатів проектування, презентацією. Презентація проекту сприяє колективному аналізу діяльності, допомагає відчувати гордість за результати своєї праці.

4. Важливою складовою методу проектів є організована, з урахуванням вимог проекту, самостійна чи групова діяльність здобувачів освіти [42].

5. Перспективне планування результатів діяльності. «Структурування змістової частини проекту (із зазначенням поетапних результатів)» [40, с. 68].

6. Формування у дітей попередніх навичок дослідницької діяльності з допомогою визначених методів. Процес дослідницького проекту (чи дослідної частини проекту) повинен бути максимально наближений до справжньої дослідницької діяльності, і враховувати відповідні етапи.

7. Оцінювання проекту та роботи над ним. Визначення критеріїв оцінювання.

Очевидним є те, що для оцінки проектної діяльності, традиційна система оцінювання малоефективна. Дослідники пропонують кілька способів оцінки методу проектів. Більшість дотримуються думки, що під час оцінювання проектної діяльності, її слід розділити на частини (складові), кожен з них оцінити, і, надалі, за потреби, обчислити середнє арифметичне етапів, яке й стане оцінкою за проект.

Отож ґрунтовний аналіз методу проектів уможливив вибір підходів щодо використання означеного методу в процесі підготовки майбутніх вихователів до використання комп'ютерних технологій в інклюзивному навчанні.

Висновки до першого розділу

Найважливішою тенденцією сучасності є процес інформатизації, яка передбачає широке використання інформаційних технологій як сукупність методів та технічних засобів, що дозволяють людині працювати з інформацією.

У сучасному світі основним технічним засобом інформаційних технологій є комп'ютерна техніка. Інформаційні технології, зорієнтовано на використання комп'ютерної техніки як технічного засобу.

Доцільність використання ІТ в освіті зумовлено їх дидактичними можливостями, які постійно розширюються з розвитком апаратно-програмних

засобів та психолого-педагогічних досліджень, а також технологічними й економічними перевагами.

Підготовка майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти до впровадження та використання ІТ стає ключовим завданням інформатизації освіти. Водночас у змісті підготовки майбутніх вихователів виділяють важливі аспекти: загальна комп'ютерна підготовка, що передбачає розгляд комп'ютерних засобів і технологій як об'єктів вивчення, «комп'ютерна грамотність»; педагогічна комп'ютерна підготовка, яка передбачає використання комп'ютерних засобів у навчальному процесі задля вирішення освітніх завдань. Проектний метод навчання є один з перспективних методів навчання, оскільки означений метод відповідає сучасним тенденціям в освіті вимогам до організації навчального процесу в умовах інформатизації. Основоположними для організації означеної діяльності є особистісна орієнтація освіти, диференціація й індивідуалізація навчального процесу, використання дослідницьких та проблемних методів в освіті тощо.

Метод проектів у вітчизняній педагогіці визначають як метод навчання, тобто спосіб досягнення конкретної дидактичної мети, як форму організації навчального процесу і як педагогічну технологію. У започаткованому дослідженні будемо розглядати метод проектів як спосіб досягнення дидактичної мети через поетапний процес розробки проблеми, яка має завершитися відчутним практичним результатом, укладеним у певний спосіб.

Характерними особливостями означеного методу є його результативність, міжпредметність, проблемність, самостійність, двоплановість. Серед освітніх можливостей методу проектів визначено розвиток особистісних здібностей здобувачів освіти, індивідуалізація навчання, посилення діяльнісного компонента навчання та його креативність, що передбачає участь творчого потенціалу здобувачів в процесі формування освітніх завдань. Використання запропонованого методу розвиває навички самостійної роботи учасників, сприяє їх самоосвіті й формує відповідальність. Проектні форми навчання сприяють розвитку навичок взаємодії між

учасниками групи, визначення їх місця в творчому колективі. Проектне навчання є розвивальним, навчає проектувати, формує уміння вирішувати проблеми, що виникають в житті людини.

Основою методу є процес виконання конкретного проекту. У започаткованому дослідненні за основу прийнято класифікацію за методом, який домінує в проекті, оскільки вона враховує характер навчальної діяльності. Відповідно до пропонованої класифікації, проекти можуть бути дослідницькими, творчими, ігровими, інформаційними, практико-зорієнтованими. Означеною класифікацією будемо послуговуватись для аналізу складових проекту. Як допоміжну, будемо використовувати класифікації проектів за іншими вищезначеними характеристиками.

Успіх застосування методу проектів в освіті здебільшого залежить від того, наскільки проект відповідає умовам його застосування, найважливішими серед яких є його місце в освітньому процесі, рівень підготовки учасників, їх індивідуальні особливості тощо. До вибору теми навчального проекту залучаються всі учасники навчального процесу. Для вибору оптимального проекту, спрямованого на досягнення певної освітньої мети, важливим є чітке уявлення про його особливості, можливості реалізації знань, умінь і навичок, на формування яких він спрямовується.

Отож метод проектів ефективний для різних вікових категорій учасників. Кожна вікова категорія матиме свою мотивацію під час реалізації проекту. Проектне навчання пов'язано з технологіями навчання у співпраці, ділові ігри, комп'ютерні телекомунікації тощо. Водночас навчання у співпраці можна розглядати як організаційну складову методу проектів, ділова гра може бути включена в проектне навчання як методична складова, то синтез ІТ та проектного навчання зумовили виникнення нової педагогічної технології – телекомунікаційних проектів.

Враховуючи те, що проектне навчання все більше практикується у вітчизняній освіті, зокрема під час вивчення можливостей ІТ, важливо зауважити, що здебільшого використання методу проектів має безсистемний,

спонтанний характер. Отож задля підвищення ефективності його використання в інклюзивному навчанні у взаємодії з ІТ, важливо створити методичну систему, основою якого стає проектне навчання майбутніх вихователів зорієнтоване на нові інформаційні технології до діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО КОМП'ЮТЕРНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

2.1. Особливості застосування методу проектів у підготовці майбутніх педагогів до організації інклюзивного освітнього середовища

У сучасних педагогічних дослідженнях методична система навчання розглядається як структура, до складу якої включено мету і завдання навчання, зміст навчального процесу, методи й форми роботи, засоби навчання.

Мета навчання є системоутворюючим чинником методичної системи, який визначає зміст, методи, форми й засоби навчання [12]. У методичній системі, у взаємозв'язку з ІТ, значення мети та завдань навчання зростає, оскільки ІТ в сучасному світі є невід'ємною складовою кожної сфери діяльності, водночас їх розвиток впливає на інші компоненти методичної системи. Окрім того, для сучасної системи освіти характерні певні тенденції, серед яких – гуманізація, демократизація, індивідуалізація, диференціація, комп'ютеризація тощо. Означені тенденції стають передумовами створення нових форм та методів навчання, зміни його змісту, застосування нових сучасних засобів.

Завдання навчання також трансформуються під впливом сучасних тенденцій, однак якщо розглядати певну методичну систему як частину навчального процесу, то в її межах, мета і завдання навчання є інваріантною складовою.

У сучасних ЗВО широкого запроваджено, запропонований Н.Тализіною, підхід до побудови системи завдань навчання. Теоретичним підґрунтям означеного підходу стає діяльнісний підхід та теорія планованого формування розумових дій [12]. У започаткованому дослідженні в процесі обґрунтування методичної системи будемо послуговуватись саме цим підходом.

Розглядаючи завдання методичної системи, яку спрямовано на підготовку майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти до роботи в умовах інформатизації освіти та інклюзивного навчання, важливо враховувати, що вони перебувають у взаємозв'язку з: загально педагогічними завданнями; інформатизацією освіти; завданнями дидактичної та методичної підготовки вихователя. Виділимо певну низку завдань, на які будемо опиратися в процесі побудови методичної системи підготовки майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти до діяльності в умовах інклюзивного навчання та інформатизації освіти.

У підготовці майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інформатизації виділено певні структурні компоненти (рис.2.1).

Рисунок 2.1. Структурні компоненти підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти до професійної діяльності в умовах інформатизації

З урахуванням означених структурних компонентів виділимо чотири групи завдань у підготовці майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації освіти (рис. 2.2).

Рисунок 2.2. Завдання підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти до діяльності в інклюзивному освітньому просторі в умовах інформатизації освіти

Означені завдання досягаються в межах теоретичної (Т), практичної (П) підготовки та самостійної роботи (С), спланованої до навчальних дисциплін, науковій гурткової роботи (Г). Розглянемо кожну групу завдання ґрунтовніше.

Завдання загальної комп'ютерної підготовки передбачено програмою курсів загальної підготовки «Інформаційні технології», «Сучасні технічні засоби», які включають теоретичну та практичну підготовку, самостійну діяльність студентів.

Завдання педагогічної комп'ютерної підготовки:

- формувати уявлення про процес інформатизації освіти. Ознайомити з основними напрямками використання програмного забезпечення персонального комп'ютера в навчальному процесі
- формувати уявлення про інформаційні технології навчання, їх структуру та основні елементи;
- формувати вміння та навички щодо створення та застосування

інформаційної технології навчання в межах заняттях;

- ознайомити з основними напрямками використання комп'ютера як засібу навчання, а також впливом ІТ на традиційний дидактичний процес;
- ознайомити з дидактичними можливостями ІТ;
- формувати компетентність щодо застосування комп'ютера для реалізації основних дидактичних принципів навчання
- розкрити зміст понять «Комп'ютерна навчальна програма», «Комп'ютерні засоби навчального призначення»;
- ознайомити з різними класифікаціями комп'ютерних засобів навчального призначення;
- ознайомити з можливостями використання ІТ в сучасній системі освіти.

Формувати вміння їх застосувати;

- ознайомити з вимогами до ІТ (Методичні, ергономічні, психолого-педагогічні тощо);
- формувати вміння та навички аналізу якостей ІТ щодо професійної діяльності та напрямків освіти;
- формувати знання про основні етапи процесу проектування та реалізації можливостей ІТ в інклюзивному навчанні
- формувати знання про психолого-педагогічні засади навчання дітей з ООП із застосуванням ІТ;
- формувати уявлення про дидактичні можливості текстових і мультимедійних технологій в інклюзивному освітньому просторі;
- ознайомити з існуючими підходами до розробки навчальних комп'ютерних програм, а також можливостями їх застосування у роботі з дітьми з ООП;
- формувати вміння щодо застосування авторських систем для розробки комп'ютерних засобів навчального призначення в умовах інклюзії;
- ознайомити з методичними особливостями застосування ІТ задля вирішення конкретних дидактичних завдань інклюзивного навчання;

- формувати уявлення про програмоване навчання та вміння створювати найпростіших завдання з допомогою ІТ;

- ознайомити з найпростішими програмами (електронний довідник, програма перевірки знань тощо), що застосовуються на окремих етапах навчання;

- формувати вміння, необхідні для створення комп'ютерних засобів навчання;

- формувати уявлення про принципи побудови інклюзивного освітнього простору з використанням ІТ;

- ознайомити з дистанційною освітою та можливостями ІТ для її організації;

- ознайомити з дидактичними можливостями мережових ІТ;

- розкрити можливості Internet як глобального освітнього ресурсу. Ознайомити з дидактичними можливостями Internet. Формувати вміння й навички щодо застосування Internet в освітніх цілях;

- формувати уявлення про телекомунікаційні проекти як форми навчання;

- формувати знання, вміння і навички, необхідні для створення освітніх ресурсів Internet.

Завдання підготовки щодо підвищення комп'ютерної грамотності школярів:

1. Сформувати знання, вміння і навички, необхідні для організації процесу проектування;

2. Сформувати знання, необхідні для організації телекомунікаційних проектів

Зміст підготовки в означеній методичній системі передбачав урахування наступних положень:

- Відповідність меті діяльності;

- Врахування особливостей підготовки студентів закладу вищої педагогічної освіти;

- Формування фахової компетентності майбутніх вихователів.

Теоретичними засадами пропонованого спецкурсу стала теорія поетапного формування розумових дій, діяльнісний підхід до освіти, який реалізується через проектне навчання та принцип провідної ідеї, з урахуванням взаємозв'язку практичних занять та професійної діяльності майбутнього педагога і умовах інклюзії.

У змісті підготовки вважаємо за доцільне виокремити три складові (рис. 2.3).

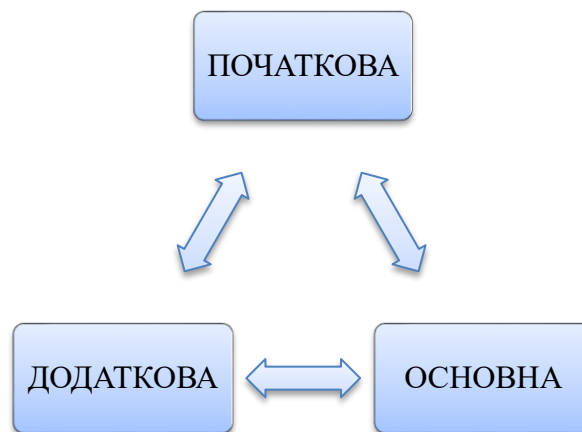

Рисунок 2.3. Складові професійної проектно зорієнтованої підготовки майбутніх вихователів до діяльності в умовах інклюзії

Розглянемо кожен з означених підходів ґрунтовніше.

Початкова складова триває в межах базових дисциплін закладу вищої освіти: нові інформаційні технології, педагогіки, психології, філософії освіти тощо. Окремі аспекти означеної складової підготовки можуть бути передбачені курсовими та дипломними проектами. Ґрунтовний аналіз початкової складової не включено в завдання започаткованого дослідження. Зауважимо, що ефективність проведення початкової складової відображається на додатковій та основній складових. Скажімо, якщо студенти не отримали базові знання щодо процесу алгоритмізації в межах інформаційних технологій, то проблема формування наступної компетентності ускладнюється й постає у завданнях основної складової, в межах спецкурсу, наслідком стає збільшення обсягу навчального матеріалу й зниження ефективності його засвоєння.

Будемо вважати, що в межах базового курсу «Нові інформаційні технології» здобувачі вищої педагогічної освіти розглядали комп'ютер не

лише як об'єкт вивчення, а й як засіб навчання. Скажімо, в процесі вивчення комп'ютера використовувати презентації, підготовлені за допомогою пакета MS PowerPoint; щодо практичних завдань під час вивчення різних мов програмування (Visual Basic, Borland Delphi та ін.), прикладних пакетів програм (MS Excel, MS PowerPoint, MS Access та ін.) завдання, які пов'язано з дидактичними можливостями ЕОМ (створення довідників, тестів, навчальної бази даних, різних моделей, демонстраційних матеріалів та ін.) були доцільними.

В сучасних умовах в процесі вивчення кожної навчальної дисципліни важливо зосереджувати уваги студентів на дидактичних можливостях ІТ в межах практичного використання в професійній діяльності, формувати знання і вміння щодо застосування ІТ для організації навчальних занять. Важливо включати в програму курсу теми, які передбачають застосування інформаційних технологій.

В процесі вивчення педагогічних дисциплін доцільно звернути увагу на наступні завдання: можливості використання комп'ютерної техніки задля реалізації педагогічних принципів, управління педагогічним процесом тощо. Зосереджувати увагу на методах навчання, які використовуються під час програмованого навчання, модульного навчання; розглядати приклади їх реалізації за допомогою ІТ.

Під час вивчення психологічних дисциплін важливо акцентувати увагу студентів на психологічних теоріях, які використовуються задля побудови й застосуванні ІТ в освіті. У навчальній дисципліні «Психологія загальна» актуально увагу зосередити на процесах сприймання, механізмах мислення та рефлексії під час взаємодії з комп'ютером.

В межах навчальної дисципліни «Філософія освіти» доцільно розглянути світоглядні питання, які пов'язано з комп'ютеризацією суспільства, змінами в усвідомленні людьми навколишнього буття, гносеологічними можливостями ІТ.

Основна складова передбачає включення в освітню програму підготовки майбутніх вихователів спеціального курсу, який зосереджено на теоретичній та практичній підготовці майбутніх вихователів до використання ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища. Навчальна дисципліна розглядає теорію поетапного формування розумових дій, метод проектів і як його складову, навчання у співпраці. З урахуванням теорії поетапного формування розумових дій, в пропонованій дисципліні враховується наступність щодо завдань окремих занять, їх синтезу в цілісну систему завдань підготовки майбутніх учителів в умовах інформатизації освіти до діяльності в інклюзивному освітньому середовищі.

Практичні заняття побудовано з урахуванням методу проектів і передбачають виконання творчими групами завдань-проектів. Кожен з проектів є кінцевий продукт (ідеальний чи матеріальний), який має практичну або теоретичну значущість. Кожен наступний проект є продовженням попереднього: ґрунтується на його основі або використовує його результати.

Теоретичні заняття передбачають лекції щодо загальних проблем інформатизації освіти, конкретних сфер застосування ІТ взаємопов'язаних з практичними заняттями. На нашу думку, означена побудова змісту навчальної дисципліни сприяє максимально вдалому використанню дидактичного потенціалу методу проектів (активізація, індивідуалізація, диференціація навчального процесу, зорієнтування на діяльність, розвиток творчого мислення тощо). Водночас допомагає уникнути недоліків, які виникають у процесі теоретичної підготовки: нездатність забезпечити цілісну, систематизовану систему знань умінь і навичок, сформувати компетентність.

Таблиця 2.1.

Тематичний план спецкурсу

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	форма навчання					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Актуальність і основні напрями використання персонального комп'ютера в освітньому процесі. Інформаційні технології навчання.		2	2			2
Тема 2. Комп'ютер як педагогічний засіб. Реалізація основних дидактичних принципів навчання за допомогою комп'ютерної техніки.		2	2			2
Тема 3. Комп'ютерна навчальна програма – основний компонент інформаційної технології навчання.		2	4			2
Тема 4. Вимоги, що створення і застосування навчальних комп'ютерних програм.		2	4			2
Тема 5. Загальні питання створення і застосування навчальних комп'ютерних програм		2	4			2
Тема 6. Програмні засоби задля реалізації окремих дидактичних завдань. Створення найпростіших навчальних комп'ютерних програм.		2	4			2
Тема 7. Структура навчальної комп'ютерної програми. Теоретичні основи проектування. Модульний принцип побудови.		2	4			2
Тема 8. Дидактичні функції комп'ютерних комунікацій в інклюзивному навчанні. Дистанційне навчання дітей з ООП. Розробка освітніх ресурсів Internet.		2	4			2

Тема 9. Інформаційні технології в освіті дітей з ООП		2	4			2
Підсумковий проєкт				4		18
Усього годин	90	18	50	4		36

Кожна тема включає блок теоретичного матеріалу, який розглядається на лекційних заняттях та виконання проєктних завдань.

Додаткова складова передбачає роботу студентів щодо створення комп'ютерних засобів навчального призначення. Означена складова реалізовується як самостійна робота студентів, дипломне проєктування тощо. Особливість означеної складової полягає в тому, що її підґрунтям стає робота над конкретним програмним продуктом, який передбачає створення, впровадження й поширення. Якщо виконання завдань-проєктів в межах спецкурсу, має навчальний характер, увагу зацентовано на досягненні дидактичної мети, то на пропонованому етапі здобувачі освіти проєктують як фахівці, мають зацікавлення в його результатах.

В межах дослідження означена складова підготовки реалізується на прикладі укладення мультимедійних енциклопедій.

У пропонованій роботі під мультимедійної енциклопедією (МЕ) будемо розуміти програмний продукт, який містить найбільш повну інформацію щодо певної предметної сфери та забезпечує зручність роботи з нею, записується на інший накопичувач інформації та передається на усі електронні носії різним способом.

Проєктування та реалізація мультимедійних енциклопедій передбачає низку особливостей, які ваховують особливості діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. Розглянемо їх ґрунтовніше.

1. МЕ є довідковою системою, яка не передбачає генерацію педагогічних методів в освіті. Відтак, під час створення мультимедійних енциклопедій, педагогічні та методичні аспекти проєктування майже не проявляються.

2. МЕ містить ґрунтовну наукову інформацію, максимально охоплює

вибрану предметну сферу. Відтак її створення передбачає значний обсяг роботи щодо пошуку, систематизації та обробки різноманітної інформації, водночас інформації з іншомовних джерел та архівів. Досконала обробка інформації вимагає використання різноманітних комп'ютерних програм, що включають текстові та графічні редактори, програми для створення анімації й моделей, програми для обробки аудіо- та відеоінформації тощо. Добирання та обробка інформації передбачає використання додаткових пристроїв – гаджетів та різних технічних засобів (аудіо- і відеоапаратури, пристрої для створення фото).

3. МЕ має забезпечувати швидкий доступ до інформації, її зручний пошук. Задля цього під час її розробки важливо: створювати чітку інформаційну структуру, використовувати технології, які забезпечують зручність роботи з інформацією.

4. МЕ зорієнтована на широке коло користувачів, людей всіх спеціальностей та вікових категорій, які зацікавилися інформацією, що представлена в енциклопедії. Водночас вона може застосовуватися як навчальна комп'ютерна програма в певних умовах: як електронний довідник під час вивчення дисциплін в межах освітньої програми, як основний засіб отримання інформації під час проведення тематичних занять, як засіб для самостійної роботи тощо. Означені підходи важливо враховуватися під час розробки інтерфейсу енциклопедії: він повинен бути інтуїтивно зрозумілим і зручним для користувачів, привабливим, відповідати вимогам до інтерфейсу сучасних компютерних засобів освіти, бути стійким до некоректних дій з боку користувача.

5. МЕ передбачає поєднання якості сучасних програмних продуктів та враховує вимоги до апаратних засобів.

Отож включення в освітню програму підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації та інклюзивного навчання – проектування МЕ буде доцільним, оскільки означена діяльність сприяє формуванню в здобувачів знань і практичних навичок щодо обробки різноманітної інформації, роботи з комплексом сучасних програмних засобів, проектування

та реалізації різних елементів ІТ, сприяє розвитку комунікативних та організаторських здібностей.

2.2. Метод проектів в фаховій підготовці майбутніх педагогів до діяльності в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища

Слід зауважити, що в започаткованому дослідженні під методом навчання розуміємо спосіб впорядкованої, взаємопов'язаної діяльності викладача та здобувачів освіти, яку спрямовано на вирішення освітніх завдань.

У вітчизняній педагогіці існує велика кількість класифікацій методів навчання. Водночас методи навчання можуть перетинатися, один метод входить в якості складової частини інших тощо. Загальноприйнятим є поділ методів навчання на певні групи (рис. 2.4) [38].

Методи навчання є способами реалізації мети, завдань і змісту навчання, відтак від їх вибору залежить успіх навчального процесу загалом.

Тенденцією в сучасній педагогіці є активізація процесу навчання, яка передбачає впровадження й використання активних методів навчання. Активні методи навчання «реалізують установку на активність суб'єкта в навчальному процесі» [12].

Вченими [12] запропоновано наступні напрямки підвищення активності здобувачів освіти в навчальному процесі:

- посилення навчальної мотивації: внутрішніх і зовнішніх мотивів;
- створення умов задля формування нових форм мотивації (самоактуалізація, самовираження, самопізнання);
- забезпечення новими та ефективними засобами задля реалізації установок на активне оволодіння новими видами діяльності, знаннями й вміннями;
- забезпечення відповідності між організаційними формами й засобами навчання та їх змістом;
- інтенсифікація розумової діяльності з урахуванням раціонального використання навчального часу, інтенсифікації спілкування здобувачів освіт з викладачем та іншими учасниками;
- використання задля освіти, науково-обґрунтованого матеріалу, на основі його логічного аналізу й виділення в ньому важливого змісту;
- урахування вікових та індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

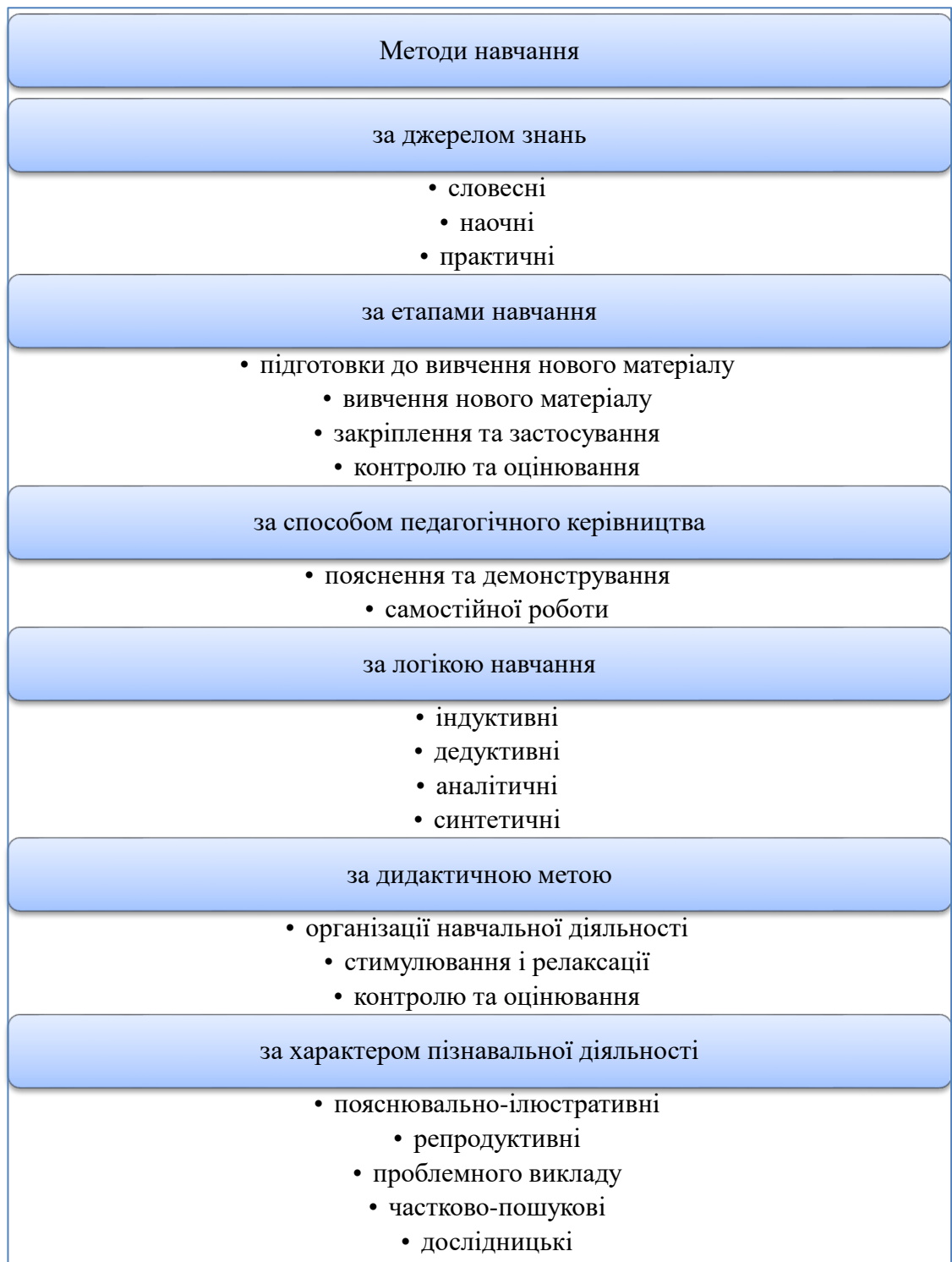

Рисунок 24. Групи методів навчання в сучасній освіті

Основним методом в пропонованому дослідженні є метод проектів. Метод проектів є комплексним, об'єднуючим різних методів навчання. З урахуванням вищезазначеної класифікації методів навчання, зауважимо, що метод проектів є практико-орієнтованим, в його основу покладено самостійну роботу, за дидактичною метою метод проектів відносимо до методів

організації навчальної діяльності. За характером пізнавальної діяльності (окремі його етапи) може бути проблемним, частково-пошуковим чи дослідницьким. Застосування методу проектів підвищує активність здобувачів у навчальному процесі, задовольняє вищезначені умови активізації.

У сучасній дидактиці форма навчання розуміється як спосіб взаємодії педагога і учасників освітнього процесу, учасників освітнього процесу між собою та з досліджуваним матеріалом і відображається в упорядкуванні процесу навчання щодо функцій його учасників, а також в характері навчальної діяльності та певних тимчасових межах [38].

В межах означеного методичного підходу основною формою організації навчального процесу є проектна форма навчання, що стає організаційною стороною методу проектів. Окрім того будемо використовувати й інші форми організації навчального процесу:

- лекція;
- самостійна робота студентів;
- консультації.

Проектна організація навчальної діяльності запроваджується на практичних заняттях спецкурсу й під час виробничої підготовки в межах практики в закладах освіти.

Для викладу теоретичного матеріалу спецкурсу використовувалась лекційно-тренінгова форма занять з презентаційними матеріалами. У пропонуваній методичній підготовці на означені заняття відводиться близько 30% навчального часу спецкурсу. З урахуванням меж методичної підготовки, яка включає також додаткову складову – практичне застосування знань в межах виробничої педагогічної практики. На лекційно-тренінгових заняттях розглядали наступні блоки питань: загальні питання й поняття щодо інформатизації освіти; аспекти застосування ІТ в навчальному процесі; теоретичні питання побудови навчальних комп'ютерних програм.

Практичні заняття передбачали організацію щодо методу проектів. В певний спосіб конкретизували теоретичний матеріал, виробляли навички його

застосування, а також в межах виконання проектів, добирали необхідний для їх виконання матеріал та здобували нові знання. До таких знань відносимо певні програмні засоби щодо створення навчальних завдань для дітей, методичні, дидактичні та психолого-педагогічні основи їх побудови. Означені питання не розглядали під час лекцій, а пропонували в спеціальних інформаційних блоках (ІБ), які надавали студентам для використання в проектній роботі та для самостійної підготовки. У методичних вказівках до виконання проектних завдань, а також в лекціях пропонували посилання на інформаційні блоки.

Самостійну форму роботи студентів використовували задля проектної форми, в процесі підготовки до практичних і лекційних занять. Проектна форма навчання також передбачає використання консультацій. Відтак впродовж виконання проектного завдання викладач стає консультантом.

Основним засобом навчання в пропонованій методичній роботі є нові інформаційні технології, які становлять важливий напрямок означеної роботи щодо підготовки майбутніх вихователів до роботи з ІТ в умовах інклюзивного освітнього середовища, адже їх використання у професійній діяльності є ефективним засобом навчання дітей. Як засіб навчання в інклюзивному освітньому середовищі інформаційні технології використовуються на певних рівнях (рис.2.5).

Останній у низці означених підходів до використання комп'ютерних технологій переводить їх в технічні засоби навчання, які в сучасній дидактиці розглядаються як «сукупність технічних пристроїв та дидактичних матеріалів, що використовуються в навчальному процесі як засіб підвищення ефективності навчання» [21].

Комп'ютерні засоби загального призначення розподілено на апаратну й програмну складові. ІТ як засіб навчання започаткованої методичної роботи, будемо розглядати відокремлено.

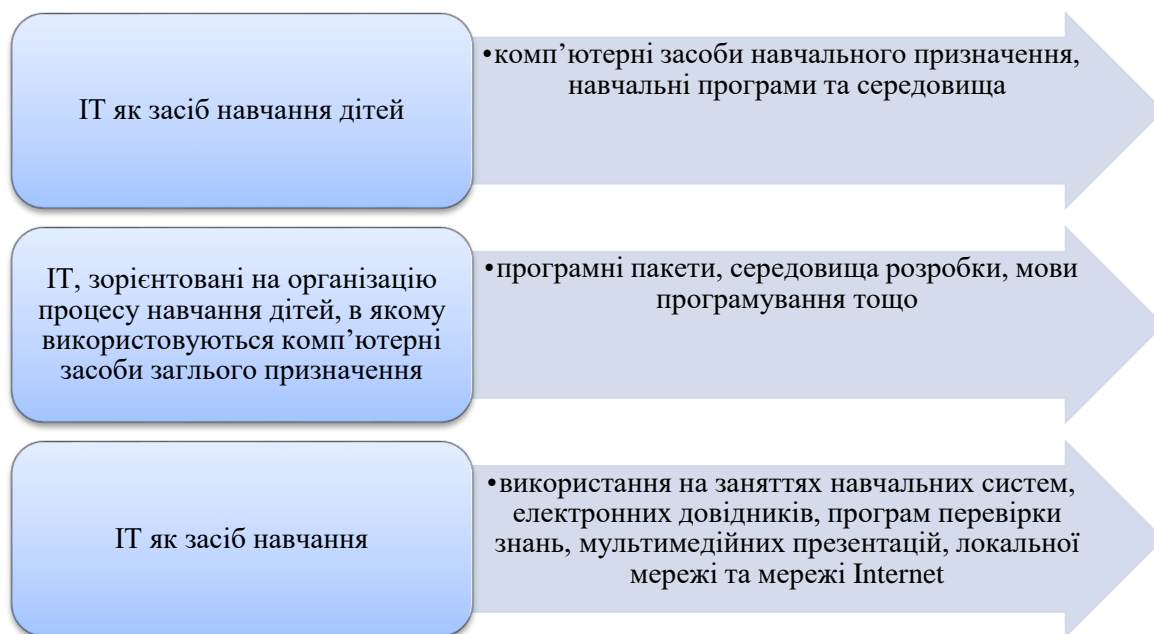

Рисунок 2.5. Особливості використання ІТ в інклюзивному освітньому середовищі

Апаратні засоби включають персональні комп'ютери, локальну мережу, пристрої, що забезпечують доступ до Internet-ресурсів, а також периферійні пристрої (сканер, принтер, цифрова фотокамера) – гаджети.

В пропонованій методичній роботі програмні засоби зорієнтовано на платформу MS Windows. Вибір програмної платформи зумовлений її поширенням в сучасній освіті України, робота з означеною платформою, завдяки графічному інтерфейсу й інших технологій, вимагає від користувача мінімальної підготовки. Наведемо перелік програмного забезпечення, який використовували в межах започаткованої методичної роботи:

- програми, що входять в пакет MS Office (PowerPoint, Excel, Word);
- група стандартних програм (блокнот, калькулятор, Paintbrush);
- графічні редактори: Adobe Photoshop, Corel Draw;
- система ABBYY FineReader;
- MS Internet Explorer;
- середовища розробки: Borland Delphi, Visual Basic.

У методичній роботі передбачали використання мов програмування, таких як: HTML, JavaScript, Object Pascal (в складі середовища Borland Delphi).

Серед засобів навчання використовували електронний методичний посібник – методичні вказівки щодо виконання проектів; – інформацію, представлену у формі блоків, які студенти використовували в процесі виконання проектних завдань, під час самостійної роботи (табл. 2.2).

Таблиця 2.2.

Електронний методичний посібник для реалізації проектної діяльності

Індекс	Зміст теоретичного матеріалу
ІБ1	Вимоги до комп'ютерних навчальних програм
ІБ2	Програми створення простого тестування на JavaScript
ІБ3	Авторські комп'ютерні засоби навчального призначення
ІБ4	Основні методичні конструкції, які використовуються в навчальних системах і їх реалізація
ІБ5	Теоретичні основи проектування навчальних систем
ІБ6	Програмоване навчання
ІБ7	Телекомунікаційні проекти та їх організація

В інформаційні блоки, які зорієнтовано здебільшого на самостійну роботу, вважали за доцільне включити довідкову інформацію; технологічні аспекти проектування, пов'язані з програмуванням, алгоритмізацією, мовами програмування тощо; матеріал для поглибленого вивчення. Залежно від різних чинників (рівень підготовки студентів щодо ІТ, кількість навчальних годин, інклюзивна компетентність) зміст та склад інформаційних блоків варіювали. Все це дозволяє без зміни загальних принципів побудови курсу та проектних занять, модернізувати його відповідно до темпів роботи та дидактичних досліджень їх застосування.

Педагогічний експеримент передбачав перевірку ефективності запропонованих теоретичних положень з проблеми дослідження за такими напрямками:

- визначення рівня підготовки майбутніх вихователів до використання

ІТ як засобу навчання;

- експериментальна перевірка ефективності застосування методу проектів для навчання зорієнтованих на ІТ;
- обґрунтування методичної роботи щодо підготовки майбутніх вихователів до застосування ІТ в інклюзивному освітньому середовищі на основі теоретичних підходів дослідження та її апробації.

Педагогічний експеримент включає кілька етапів.

На першому етапі експериментальної роботи вивчали досвід застосування комп'ютерної техніки в освіті та готовність майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації освіти. На основі отриманих результатів визначили рівень підготовки майбутніх вихователів, необхідний для ефективного застосування ІТ у професійній діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. Задля аналізу рівня підготовки послуговувались такими методами збору інформації як бесіда, анкетування, тестування.

На наступному етапі експерименту перевіряли ефективність застосування методу проектів для навчання з використанням інформаційних технологій (респондентами стали студенти спеціальності «Дошкільна освіта» кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича), а також обґрунтовано організацію методичної роботи щодо підготовки майбутніх вихователів до діяльності в інклюзивному комп'ютерно зорієнтованому освітньому середовищі.

На прикінцевому етапі дослідження запропоновано підготовку студентів в межах розробленого спецкурсу, організовано самостійну роботу студентів щодо добору навчальних комп'ютерних технологій задля апробування їх в практичній діяльності (див. додатки Г, Д, Е)

Під час експерименту отримали наступні результати. Перший етап засвідчив, що програма підготовки майбутніх вихователів в недостатній мірі забезпечує цифрову компетентність щодо застосування ІТ в інклюзивному освітньому середовищі. Однак більшість опитаних студентів вважають за

доцільне підвищення рівня підготовки в означеному напрямку. Результати анкетування доводять, доцільність використання комп'ютерної техніки в інклюзивній освіті - зазначають 100% опитаних студентів, 89,5% опитаних мають намір у своїй професійній діяльності використовувати ІТ. Водночас можемо зауважити, що майбутні вихователі неповною мірою оцінюють методичні та дидактичні аспекти пропонованої підготовки, зауважуючи, що підвищення компетентності можна забезпечити, запровадивши наступні зміни:

- збільшення кількості навчальних годин інформатики – 42%;
- забезпечення методичної підготовки до роботи з ІТ – 12,5%;
- використання комп'ютерів як засіб навчання в навчальному процесі ЗВО – 8%;
- забезпечення доступності комп'ютерної техніки – 21%;
- збільшення кількості кваліфікованих викладачів – 4%;
- зміни не потрібні – 12,5%.

Отож можемо стверджувати про наявність невідповідності між рівнем підготовки майбутніх вихователів до роботи з ІТ та рівнем необхідним для ефективної роботи в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища. Більшість студентів усвідомлюють й мотивовані до вивчення різних аспектів застосування ІТ в освіті.

На наступному етапі експерименту перевіряли ефективність застосування проектного методу під час вивчення ІТ та побудови методичної роботи щодо підготовки майбутніх вихователів до діяльності в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища.

Задля визначення теоретично обґрунтованої в роботі ефективності застосування проектного методу під час вивчення особливостей застосування ІТ в інклюзивному освітньому середовищі проаналізували вплив включення в навчальний процес проектних завдань, які використовувалися в межах практичних занять, лабораторних робіт та семінарів.

Для об'єктивності висновків до експерименту залучали студентів експериментальної та контрольної груп, у кожній з яких було по 22 здобувачі освіти.

В процесі експериментального дослідження практичні заняття у контрольній групі (КГ) проводили традиційним способом, у експериментальній групі (ЕГ) – передбачали виконання проектних завдань.

На прикінцевому етапі експерименту порівнювали результати, які показали КГ та ЕГ, за такими параметрами:

- знання теоретичних основ ІТ;
- вміння виконувати практичні завдання;
- використання додаткового матеріалу;
- розвиток творчого мислення;
- формування мотивації використання ІТ.

Аналіз результатів експерименту засвідчив, що:

- ефективність теоретичної підготовки в експериментальній групі зросла незначно;
- практичні навички та вміння в ЕГ сформовано краще, а ніж в КГ;
- в ЕГ значно ширше використовувалися додаткові матеріали;
- в ЕГ творче мислення сформовано краще;
- в ЕГ спостерігається значне збільшення мотивації до використання ІТ в професійній діяльності.

Відтак результати експерименту доводять, що використання методу проектів під час вивчення аспектів використання ІТ ефективніше, а ніж традиційне навчання. В експериментальній групі прослідковуються тенденції, які дозволяють стверджувати про доцільність використання проектного методу для вивчення можливостей застосування ІТ в інклюзивному освітньому середовищі та можливості створення універсального підходу до вивчення ІТ на основі проектного навчання.

Запропонована методична робота дозволяє здійснювати підготовку студентів, майбутніх вихователів за основними напрямками роботи з ІТ, а також

навчати використовувати основні положення пропонованої роботи в майбутній професійній діяльності. Використання означеного підходу дозволяє скоротити час засвоєння навчального матеріалу і, як наслідок, збільшити його обсяг за фіксовану кількість навчальних годин.

Визначення основних напрямків підготовки майбутніх вихователів до використання ІТ в інклюзивному освітньому середовищі дозволило сформулювати мету і завдання підготовки, визначити її зміст, вибрати форми і методи для її організації. Означені аспекти покладено в основу методичної роботи щодо застосування методу проектів у підготовку майбутніх вихователів до застосування ІТ в інклюзивному освітньому середовищі.

Одним з пріоритетних напрямків підготовки майбутніх вихователів до використання ІТ у професійній діяльності є розробка комп'ютерних засобів навчального призначення.

Ефективність застосування запропонованої методичної роботи визначали з урахуванням основних складових підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації освіти, серед яких виділили загальну комп'ютерну підготовку (1), педагогічну комп'ютерну підготовку (2) і підготовку до підвищення комп'ютерної грамотності дітей (3). Засобами визначення рівня підготовки стали анкетування, тестування та виконання міні-проектів.

Висновки до другого розділу

Отож, концепцію формування готовності майбутніх вихователів до означеної діяльності можна відобразити певними аспектами: 1. Формування готовності майбутніх вихователів до використання ІТ в інклюзивному навчанні старших дошкільників з особливими освітніми потребами передбачає реалізацію трьох компонентів: психологічного, науково-теоретичного та операційно-технологічного. 2. Основні підходи в навчанні – діяльнісний та компетентнісний – сприяють організації підготовки здобувачів ЗВО як процесу навчальної діяльності, наближеної до діяльності з вирішення конкретних професійних завдань. 3. Основні методи навчання – метод проектів та метод

змішаного навчання, які активізують пізнавальну діяльність здобувачів, а процес навчання стає практико зорієнтовним. 4. Основні засоби навчання – сучасні технічні та інформаційні засоби – комп’ютери, інтерактивна дошка, мультимедійний проєктор, Інтернет-ресурси, ЕОР для використання в інклюзивному освітньому середовищі дошкільної освіти, для корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, так і для навчання здобувачів з дисциплін циклу загальної і теоретичної підготовки. 5. Формування готовності до використання ІТ набуває організованості в межах цілісного педагогічного процесу спеціальної підготовки, яка передбачає два напрямки: вивчення освітніх компонентів різних циклів ОП «Дошкільна освіта», водночас освітніх компонентів за вибором здобувача задля побудови індивідуальної траєкторії навчання, а також включення майбутніх вихователів у практичну діяльність з використання і створення ЕОР для інклюзивного навчання старших дошкільників з особливими освітніми потребами.

В пропонованому дослідженні визначено та структуровано особливості підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивного комп’ютерно зорієнтованого середовища, виділили найбільш ефективні методи, форми і засоби, тобто обґрунтували методичний аспект підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації освіти.

Методична система підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивного комп’ютерно зорієнтованого середовища включала:

Завдання:

- загальна комп’ютерна підготовка.
- педагогічна комп’ютерна підготовка.
- готовність до підвищення комп’ютерної грамотності.

Зміст:

Початкова складова – в рамках базових дисциплін освітньої програми та ЗВО.

Основна складова. Включення в освітню програму підготовки майбутніх вихователів спеціального курсу, який передбачає теоретичні (лекційні) і

практичні (проектні) заняття з теми започаткованого дослідження.

Додаткова складова – самостійна робота студентів щодо створення комп'ютерних засобів навчального призначення.

Методи:

- Метод проектів.

Форми організації навчального процесу.

- Проектне навчання.
- Лекційна форма.
- Самостійна робота студентів.
- Консультації.

Засоби:

- інформаційні технології.
- ІТ як засіб навчання дітей.
- ІТ, зорієнтовані на створення комп'ютерних засобів навчання.
- ІТ як засіб навчання студентів.

Вищезначений педагогічний експеримент дозволив зробити наступні висновки:

- програма підготовки майбутніх вихователів недостатньою мірою забезпечує готовність до роботи в умовах інформатизації освіти;
- використання методу проектів під час вивчення особливостей використання інформаційних технологій в інклюзивному освітньому середовищі підвищує ефективність навчального процесу;
- студенти при створенні відповідних дидактичних умов можуть долучатись до створення комп'ютерних засобів навчального призначення;
- застосування пропонованої методичної роботи дозволяє значно підвищити середній рівень підготовки студентів за кожним напрямком підготовки (загальна комп'ютерна підготовка, педагогічна комп'ютерна підготовка, підготовка до підвищення комп'ютерної грамотності дошкільників) підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища.

ВИСНОВКИ

Аналіз основних тенденцій щодо застосування комп'ютерних технологій в інклюзивній освіті й досвіду впровадження ІТ у навчальний процес ЗВО засвідчив, що існує суперечність між рівнем підготовки вихователів та тенденціями інформатизації. Означене зумовлено проблемами підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інформатизації, серед яких:

- скорочення навчального часу, щодо формування цифрової компетентності та відносно статичною освітньою програмою ЗВО;
- невідповідність пропонованих комп'ютерних засобів навчального призначення педагогічним вимогам, зумовлено слабкими зв'язками між розробниками навчальних засобів і педагогічними працівниками;
- зниження ефективності застосування комп'ютерних засобів у освіті, яке зумовлено суперечностями між прихильниками традиційної і комп'ютерно зорієнтованої освіти.

Відтак виникає потреба у пошуках підходу до навчання, який: дозволяв би уникнути труднощів, відповідав би сучасним тенденціям освіти, передбачав використання інформаційних технологій як засобу його реалізації.

Вивчення психолого-педагогічних аспектів щодо створення та застосування інформаційних технологій в освіті дозволило узагальнити, що інформатизація сучасної вітчизняної освіти зорієнтована на діяльнісний підхід, зокрема на використання комп'ютерної техніки як інструменту для вирішення педагогічних завдань.

Дослідження щодо використання ІТ в освітньому процесі ЗВО, розгалужено за двома напрямками: використання можливостей ІТ задля вирішення освітніх завдань в процесі навчання студентів; підготовка майбутніх вихователів до використання ІТ у професійній діяльності. На нашу думку, найбільш ефективними є дослідження в яких розглядаються означені напрямки у взаємозв'язку. Для підготовки студентів до роботи з ІТ, здебільшого пропонується розширення освітньої програми з включенням

спеціальних курсів, семінарів, організації факультативної та самостійної роботи.

В процесі дослідження виокремили основні напрямки використання комп'ютера, актуальні для підготовки майбутніх вихователів. Вагомим напрямком вважаємо підготовку та залучення майбутніх вихователів до розробки комп'ютерних засобів навчального призначення (КЗНП). На нашу думку, участь майбутніх вихователів-практиків в проектуванні та розробці означених засобів сприятиме підвищенню дидактичної і методичної їх якості. Отож означений підхід сприятиме підвищенню ефективності їх застосування.

Дослідження дидактичних можливостей методу проектів довело, що його використання дозволяє підвищити ефективність навчання щодо інформатизації освіти.

Запропонована методична робота щодо підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища, ґрунтується на основних аспектах методу проектів та психолого-педагогічних засадах застосування ІТ в інклюзивній освіті. Обґрунтовано низку завдань підготовки, які передбачають загальну комп'ютерну підготовку, педагогічну комп'ютерну підготовку й підготовку щодо підвищення комп'ютерної грамотності дітей. Проаналізовано зміст підготовки з початковою (в межах базових дисциплін освітньої програми), основною (включення в програму підготовки майбутніх вихователів спеціального курсу) і додатковою (самостійна робота студентів щодо створення комп'ютерних засобів навчального призначення) складовими. Обґрунтовано застосування методу проектів як основного методу підготовки і проектування, основної форми навчання. Запропоновано систему засобів підготовки, основними серед яких стають саме інформаційні технології.

Проведення експерименту підтвердило ефективність запропонованої методичної роботи. На основі отриманих результатів, можна стверджувати, що мети дослідження досягнуто. Означена методична робота може

застосовуватися у підготовці майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивного комп'ютерно зорієнтованого освітнього середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонечко Т. Школа проектної діяльності / Т. Антонечко // Шкільний світ. – 2008. – № 18. – С. 14-16.
2. Арванітопуло Е. Г. Реалізація проектної методики навчання іншомовного спілкування / Е. Г. Арванітопуло // Іноземні мови. – 2005 – № 4. – С. 3-12.
3. Астраханцева С. В. Проектирование воспитательной работы в контексте социально-педагогической парадигмы / С. В. Астраханцева // Педагогика. – 2008. – № 4. – С. 37-43.
4. Бабій К. Н. Нетрадиційний урок за проектною технологією [метод. матер.] / К. Н. Бабій // Географія. – 2008. – № 15/16. – С. 49-51.
5. Баранова А. Проектна технологія як засіб формування інтересу до навчання молодших школярів / А. Баранова // Освіта і управління. – 2011. – Т. 14, № 2/3. – С. 102-105.
6. Басиста А. Використання дослідницької роботи на уроках трудового навчання в початковій школі / А. Басиста // Студент. наук. вісн. – Кіровоград, 2005. – Вип. 3. – С. 144-146.
7. Безверха О. Метод проектів у виховній системі. Удосконалення школи шляхом впровадження інформаційних технологій / О. Безверха // Управління освітою. – 2008. – № 13. – С. 22-24.

8. Белявцева Т. Застосування методу проектів при формуванні пізнавальної активності учнів / Т. Белявцева, Т. Лобас // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 5/6 – С. 24-25.
9. Бобир Г. Метод проектів у сучасній школі / Г. Бобир // Біологія. – 2008. – № 13. – С. 12-13.
10. Богомолова А. А. Организация проектной исследовательской деятельности учащихся / А. А. Богомолова // Биология в школе. – 2006. – № 5. – С. 35-39.
11. Богомолова О. В. Об организации проектной деятельности учащихся / О. В. Богомолова // Химия в школе. – 2008. – № 2. – С. 23-29.
12. Волковська Т. Проектування як метод особистісно орієнтованого навчання / Т. Волковська // Початкова освіта. – 2006. – № 40. – С. 9-11.
13. Впровадження проектних технологій у виховну систему школи // Позакласний час. – 2008. – № 8. – С. 10-16.
14. Галайда Б. Мої проектні технології / Б. Галайда // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 11. – С. 27-28.
15. Гизатуллина О. Роль проектной методики в развитии личности ученика / О. Гизатуллина // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004. – № 16. – С. 8-11.
16. Довгань Г. Технологічні підходи до проектування уроку. Педагогічні технології [для чого вони потрібні сучасному вчителю] / Г. Довгань // Пед. академія пані Софії. – 2006. – Верес. – С. 17-28.
17. Дюба І. Робота над проектами як засіб соціалізації учнів / І. Дюба // Виховна робота в школі. – 2008. – № 5. – С. 28-36.
18. Дягло Н. Роль проектної діяльності в розвитку мислення учнів / Н. Дягло // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2008. – № 1. – С. 6-7.
19. Єрмаков І. Компетентісний потенціал освіти : проектні засади / І. Єрмаков // Рідна школа. – 2006. – № 12. – С. 49-51.
20. Жданович Ю. Дозвілля: на радість собі, на користь іншим / Ю. Жданович // Рідна школа. – 2008. – № 9. – С. 34-35.

21. Журавльова В. Проблемне навчання: застосування індуктивного і дедуктивного методів у викладанні в школі. – 2008. – № 5. – С. 9-12.
22. Киричук В. Проектування виховної системи на засадах особистісно-розвивального підходу / В. Киричук // Психолог. – 2004. – № 47. – С. 2-4.
23. Киселиця Л. Проектні технології – основа виховної системи / Л. Киселиця // Рідна школа. – 2007. – № 10. – С. 23-24.
24. Клепко С. Шляхи вдосконалення досліджень в освіті / С. Клепко // Управління освітою. – 2004. – № 10. – С. 2-3.
25. Колеснік О. Інноваційні технології проектування особистісного розвитку учнів / О. Колеснік // Управління освітою. – 2008. – № 18. – С. 19-21.
26. Кононенко Н. Методичний супровід. Проектування та розробка моделей виховних систем у навчальних закладах / Н. Кононенко // Управління освітою. – 2008. – № 14. – С. 9-10.
27. Корчажкіна О. М. Реализация педагогических проектов в общеобразовательной школе / О. М. Корчажкіна // Педагогіка. – 2008. – № 8. – С. 29-36.
28. Красіна Г. Тиждень початкових класів як результат проектної діяльності молодших школярів / Г. Красіна // Рідна школа. – 2005. – № 3. – С. 23-26.
29. Ливдар А. Проектна діяльність учнів з вадами розвитку / А. Ливдар // Дефектолог. – 2007. – № 9. – С. 7-10.
30. Логвинчак Т. Дослідництво у загальноосвітній школі / Т. Логвинчак // Рідна школа. – 2008. – № 7/8. – С. 76-77.
31. Малиновська О. Проектність як феномен утвердження проектної культури в освіті / О. Малиновська // Управління освітою. – 2008. – № 13. – С. 26-30.
32. Мариновська О. Методика векторного аналізу уроку : проектновпроваджувальний аспект / О. Мариновська // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 9/10. – С. 34-41.

33. Маркачев А. Е. Применение метода проектов в школьной практике / А. Е. Маркачев // Химия в школе. – 2007. – № 2. – С. 34-37.

34. Марко В. Від принципу – до системи проблемно-блокового викладання у вищих навчальних закладах / В. Марко, І. Добрянський // Рідна школа. – 2004. – № 12. – С. 51-54.

35. Мегем Є. Спільна творча діяльність викладачів і студентів – основа проектно-технологічної підготовки / Є. Мегем // Вища освіта України. – 2005. – № 4. – С. 90-94.

36. Метод проектів // Початкова освіта. – 2008. – № 4. – С. 1–8.

37. Метод проектів. Майстер-клас. Метод. Порадник. Вип. 19 // Початкова освіта. – 2008. – № 4. – С. 9-16.

38. Метод проектів у сучасних умовах // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 7/8. – С. 80-82.

39. Метод проектів у сучасній освіті // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 5/6. – С. 8-9.

40. Нищета В. Метод проектів і його життєво-компетентнісний потенціал / В. Нищета // Укр. мова та л-ра. – 2008. – № 8. – С. 3-5.

41. Нищета В. Приклади реалізації методу проектів / В. Нищета // Укр. мова та л-ра. – 2008. – № 8. – С. 16-17.

42. Пастухова Н. Проекти в системі виховної роботи школи / Н. Пастухова // Виховна робота в школі. – 2008. – № 5. – С. 17-27.

43. Пинка Н. Між інновацією та традицією / Н. Пинка // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2009. – № 6. – С. 43-45.

44. Полат Е. Что такое проект. Типология проектов / Е. Полат [и др.] // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 5/6. – С. 10-17.

45. Потапова Ж. Формування інформаційної культури учасників навчально-виховного процесу в контексті застосування проектних методик навчання / Ж. Потапова // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 106-108.

46. Реутова Е. Б. Метод проектов при создании опорных конспектов / Е. Б. Рутова // Биология в школе. – 2005. – № 2. – С. 37–41; № 4. – С. 35-40.
47. Сазонова Л. Проекты – сучасна форма навчання / Л. Сазонова // Хімія. – 2008. – № 13. – С. 11-13.
48. Сіденко А.С. Метод проектів: історія та практика застосування // Завуч, 2003, № 6, с. 36 - 44.
49. Скопина Ю. И. Использование структурно-логических схем в процессе обучения / Ю. И. Скопина // Химия в школе. – 2007. – № 3. – С. 40-43.
50. Смелова В. П. Метод проектов в современной школе / В. П. Смелова // Биология в школе. – 2007. – № 6. – С. 54-57.
51. Сошенко Г. Метод проектів. Сутність, вимоги до використання, етапи роботи / Г. Сошенко, О. Стрибна // Початкова освіта. – 2006. – № 40. – С. 3-9.
52. Таран З. Трансформація ролі педагога в управлінні творчими та практико-орієнтованими проектами / З. Таран // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2004. – № 5/6. – С. 18-20.
53. Топузов О. Проблемна ситуація в теорії проблемного навчання / О. Топузов // Шлях освіти. – 2007. – № 1. – С. 12-16.
54. Фамелис С. А. Организация исследовательской работы учащихся / С. А. Фамелис // Биология в школе. – 2007. – № 1. – С. 40-45.
55. Цимбалару А. Організація проектної діяльності сучасного вчителя / А. Цимбалару // Початкова освіта. – 2008. – № 32. – С. 16-31.
56. Чайка А.Н. Метод проектов в образовательном пространстве школы / А. Н. Чайка // Химия в школе. – 2006. – № 6. – С. 48-52.
57. Чала А. Проектна діяльність у системі безперервної освіти «дитячий садок – школа – ВНЗ – підприємство» / А. Чала // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2008. – № 1. – С. 97-99.
58. Чалабієв Р. Проектна технологія та метод тренінгу / Р. Чалабієв // Відкритий урок: розробки, технології, досвід. – 2008. – № 1. – С. 51-53.

59. Чобітько М. Педагогічне проектування в процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки / М. Чобітько // Освіта і управління. – 2004. – № 2. – С. 121-127.

60. Шевцова С. Що таке – метод проектів, або Як реалізувати педагогічну життєтворчість? [матер. наук.-пошук. семінару «Метод проектів у сучасній школі: традиції, перспективи, життєві результати», що відбувся на базі ліцею Міжнар. відносин № 51 м. Києва] / С. Шевцова // Освіта. – 2004. – 30 черв. -7 лип. – С. 3.

61. Ширшина Н. В. Деятельностный подход в обучении: проектная технология / Н. В. Ширшина // Химия в школе. – 2007. – № 6. – С. 24-26.

62. Яременко Н. В. Організація виховного процесу на засадах проективної педагогіки / Н. В. Яременко // Світ виховання. – 2006. – № 6. – С. 35-38.

63. Brusilovsky, P. and Miller, P., Web-based testing for distance education. In: P. De Bra and J. Leggett (eds.) Proceedings of WebNet'99, World Conference of the WWW and Internet, Honolulu, HI, Oct. 24-30, 1999, AACE, pp. 149-154.

64. Brusilovsky, P., Methods and techniques of adaptive hypermedia. User Modeling and User Adapted Interaction, 1996, v 6, n 2-3, pp. 87-129.

65. Koerber B. und Ingo-Rudiger P. Informatische Bildung in Deutschland. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://log-in.fachdid.fu-berlin.de/Archiv/1998/2/index.html>.

66. Osminin E., About necessity of the use of the project method for the training of the future teachers for work in terms of educational informatization // Mathematics and Science Education... Sortavala, Russia 2003. p. 365 - 366.

67. Wu, H., De Bra, P., Sufficient Conditions for Weil-Behaved Adaptive Hypermedia Systems. Proceedings of the First Asia-Pacific Conference on Web Intelligence: Research and Development, pp. 148-152, October 2001. Lecture Notes in Artificial Intelligence, Vol. 2198, Springer.

**Методика «Діагностика соціально-психологічних установок особистості
в мотиваційній сфері» (автор – О. Потьомкіна)**

Мета: виявлення установок на «процес діяльності» – «результат діяльності» Інструкція: дайте відповідь «так» або «ні».

Текст опитувальника

1. Процес виконання роботи захоплює вас більше, ніж її завершення?
2. Для досягнення мети Ви не шкодуєте сил?
3. Ви довго не відважуєтеся розпочати робити те, що Вам нецікаво, навіть якщо це необхідно?
4. Ви впевнені, що у вас вистачить наполегливості для завершення будь-якої справи?
5. Закінчуючи цікаву справу, ви шкодуєте, що її вже завершено?
6. Вам більше до вподоби люди, здатні досягати результату, ніж ті, головною характеристикою яких є доброта і чуйність?
7. Ви отримуєте задоволення від гри, в якій не важливий результат? 8. Ви вважаєте, що успіхів у вашому житті більше, ніж невдач?
9. Ви більше поважаєте людей, здатних захопитися справою по-справжньому?
10. Ви часто завершуєте роботу, якщо не вистачає часу, склалася неприємна ситуація, існують зовнішні перешкоди?
11. Ви часто починаєте одночасно багато справ і не встигаєте їх закінчити?
12. Ви вважаєте, що маєте достатньо сил, щоб розраховувати на успіх у житті?
13. Чи можете ви захопитися справою настільки, що забуваєте про себе та час?
14. Вам часто вдається довести розпочату справу до кінця?
15. Чи буває, що, захоплюючись справами, Ви не можете закінчити розпочате?
16. Ви уникаєте зустрічей із людьми, які не наділені діловими якостями?

17. Ви часто навантажуйте свої вихідні дні чи відпустку роботою, усвідомлюючи потребу щось зробити?

18. Ви вважаєте, що головне у будь-якій справі результат?

19. Погоджуючись на справу, ви думаєте про те, наскільки вона для Вас є цікавою?

20. Прагнення до результату в будь-якій справі – риса, що Вас вирізняє з-поміж інших? Аналіз результатів та висновки За кожну позитивну відповідь ставиться 1 бал. Сума балів за позитивні відповіді на непарні запитання (1, 3, 5, 7 і т. д.) буде відтворювати орієнтацію суб'єкта на процес діяльності, а сума балів за відповіді на парні запитання (2, 4, 6 і т. д.) – орієнтацію суб'єкта на результат.

Анкета первинної ІКТ компетентності майбутнього вихователя

Прізвище Ім'я По батькові

Скільки Вам років?

Методичні рекомендації до анкети Уважно прочитайте опис характеристик у пунктах 1, 2, 3, 4. Навпроти кожного запитання відзначте у зручній спосіб (цифра, буква, слово, однак не знаки арифметичних дій) відповідну категорію (1,2,3,4), тільки одну для кожного запитання. Анкета допоможе сформувати траєкторію Вашого навчання оптимальним чином. № П/П Запитання

Відповіді: Знаю Уявляю в загальних рисах Почну працювати і згадаю Нічого не можу сказати 1 2 3 4

- 1 Як задати абзацний відступ?
- 2 Як змінити розміри шрифту?
- 3 Як скопіювати і вставити в інше місце частину тексту?
- 4 Як автоматично замінити термін у всьому тексті документа?
- 5 Як створити таблицю?
- 6 Як додати / видалити стовпці та рядки таблиці?
- 7 Як вставити в текст малюнок або фотографію?
- 8 Як написати текст в декілька колонок?
- 9 Як автоматично створити / оновити зміст документа?
- 10 Як зробити закладку в документі та здійснювати переходи на потрібні закладки? MS Excel
- 11 Як ввести та відформатувати дані в комірку?
- 12 Як скопіювати та вставити в комірку?
- 13 Як задати межі таблиці і заливку комірки?

- 14 Як упорядкувати дані таблиці по одному з стовпців?
- 15 Як виставити фільтр даних?
- 16 Як створити посилання?
- 17 Як створити діаграму за допомогою Майстра діаграм?
- 18 Як змінити структуру діаграми за рядками та за стовпцями?
- 19 Як вставити електронну таблицю Excel в документ Word так, щоб сумовування визначалося як в Excel, а не як у Word?
- 20 Як створити таблицю, в якій автоматично обчислюється кількість заповнених комірок, якщо заповнено не всі?
- 21 Як додати примітку до комірки?
- 22 Як побудувати зведену таблицю? MS Power Point
- 23 Як створити презентацію за шаблоном?
- 24 Як зробити слайд прихованим?
- 25 Як задати кут повороту авто фігури?
- 26 Як задати гіперпосилання всередині презентації?
- 27 Як налаштувати анімацію об'єктів на слайді?
- 28 Як створити взірець слайдів і використовувати його в роботі?
- 29 Як намалювати на слайді складну фігуру, а потім її змінити?
- 30 Як змінити колірну схему оформлення презентації?
- 31 Як зробити звуковий супровід показу слайдів?
- 32 Як створити гіперпосилання на довільний показ?
- 33 Як скористатися командою «Створити підсумковий слайд»?
- 34 Як експортувати презентацію в Word?
- 35 Як зробити так, щоб на об'єкт у слайді з'являвся або не з'являвся, за Ваши бажанням? MS Access
- 36 Що таке властивості полів, типи даних, їх установка?
- 37 Що таке ключове поле?

- 38 Як створити запит?
- 39 Що таке обчислювані поля в запитах?
- 40 Як створити форму для роботи з даними?
- 41 Як створити звіт? MS Publisher
- 42 Як задати нову таблицю для Web-сторінки?
- 43 Як задати колір або фон Webсторінки?
- 44 Як вкласти малюнок на Webсторінку?
- 45 Як формувати текст на Webсторінці?
- 46 Як додати мета-теги?
- 47 Як вкласти у Web-сторінку звук?
- 48 Як зв'язати дві Web-сторінки за допомогою гіперпосилань?
- 49 Як створити текст на Webсторінці в кілька колонок?
- 50 Як створити буклет і бюлетень?
- 51 Як створити святкову листівку?
- 52 Як створити візитну картку? Internet
- 53 Що таке IP-адреса?
- 54 Як зробити закладку в браузері в «Обраних»?
- 55 Як створити обліковий запис електронної пошти в Outlook Express?
- 56 Як змінити час зберігання записів в журналі InternetExplorer?
- 57 Як переслати фотографії по електронній пошті?
- 58 Як відрізнити за зовнішнім виглядом URLWeb-сторінки від адреси електронної пошти?
- 59 Як вчинити, якщо у вікні браузера текст відображається у вигляді незрозумілими символами, наприклад, «ГДПЮБЯРБСІРЕ, ФХРЕКХ хМРЕПМЕРЮ!»?
- 60 Що таке пошуковий редактор?
- 61 Що таке розширений запит?

- 62 Як відправити потрібний документ поштою? Робота з графічними редакторами
- 63 Як змінити розміри і розширення растрового зображення?
- 64 Як скопіювати / вставити фрагмент довільної форми (у Photoshop, CorelDraw)?
- 65 Як змінити яскравість і контрастність зображення?
- 66 Як збільшити яскравість (чіткість) зображення в Photoshop, CorelDraw?
- 67 Як прибрати дрібний дефект із зображення?
- 68 Як змінити прозорість шару (в Photoshop, CorelDraw)?
- 69 Як претворити кольорове зображення в тоноване?
- 70 Як оптимізувати розмір файлу зображення для Web-сторінки?
- 71 Як створити анімований GIF? Робота з мультимедійним проектором
- 72 Для чого призначено мультимедійні проектори?
- 73 Як користуватися мультимедійним проектором?
- 74 Як працювати з цифровою камерою (відеокамерою)?
- 75 Як обробляти цифрові дані? Робота зі сканером
- 76 Для чого призначено сканер і як з ним працювати?

Додаток В

АНКЕТА

Визначення рівня готовності майбутніх вихователів до проєктування освітнього середовища ЗДО

ШАНОВНИЙ СТУДЕНТЕ! Просимо вас взяти участь в опитуванні, що проводиться в рамках вивчення проблеми підготовки майбутніх вихователів до проєктування освітнього середовища закладу дошкільної освіти. Ваші відповіді та пропозиції допоможуть знайти ефективний шлях вирішення зазначеної проблеми. Просимо Вас ознайомитись із запитаннями анкети та об'єктивно оцінити Ваше ставлення до проблеми, що досліджується. Будь ласка, уважно ознайомтесь із кожним запитанням і позначте той варіант відповіді, що відповідає вашій точці зору. У відкритих запитаннях зазначте, будь ласка, свою думку. Відомості про вас вказуватися не будуть, оскільки опитування проходить анонімно, а результати будуть подано лише в узагальненому вигляді. Дякуємо за розуміння!

1. Чи плануєте Ви продовжувати здобувати освіту за обраною спеціальністю «Дошкільна освіта» ?

а) так, тому що хочу в майбутньому працювати за обраним фахом;

б) так, тому що мати вищу освіту престижно;

в) ні, тому що помилився у виборі фаху;

г) ні, на мою думку, мені досить ОКР молодший спеціаліст для роботи вихователем ЗДО;

д) Ваш варіант відповіді _____

2. Чи часто Ви аналізуєте власні емоції, почуття, розумієте причини їх виникнення?

а) так, роблю це часто і з задоволенням;

б) так, в окремих випадках це роблю;

в) ні, не витрачаю на це час;

г) ні, не бачу в цьому сенсу;

д) Ваш варіант відповіді _____

3. Чи плануєте Ви після закінчення коледжу працювати вихователем ЗДО?

а) так, тому що професія вихователя є важливою для суспільства і я про це мріяв з дитинства;

б) так, на мою думку, потрібно працювати за фахом;

в) ні, тому що планую змінити фах

; г) ні, на мою думку, професія вихователя ЗДО не є престижною;

д) Ваш варіант відповіді _____

4. Опановуючи професійні знання в ЗВО, чи часто Ви ставите собі запитання чи знадобляться вони Вам для подальшої діяльності?

а) так, завжди обмірковую це;

б) так, здебільшого це роблю; в) ні, не замислювався над цим;

г) ні, ніколи цього не роблю;

д) Ваш варіант відповіді _____

5. Чи плануєте Ви здійснювати проєктну діяльність під час проходження педагогічної практики?

а) так, тому що проєктна діяльність вихователя забезпечує всебічний розвиток дитини;

б) так, тому що така діяльність забезпечує комунікативну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу;

в) ні, тому що не маю умінь і навичок педагогічного проєктування;

г) ні, тому що, не хочу відрізнятися від інших;

д) Ваш варіант відповіді _____

6. Чи усвідомлюєте Ви місію вихователя у формуванні особистості дитини дошкільного віку?

а) так, вважаю зазначену місію дуже важливою;

б) так, ця місія мабуть достатньо важлива;

в) ні, місія не має особливого значення;

г) ні, ця місія є абсолютно не важливою;

д) Ваш варіант відповіді _____

7. Чи вважаєте Ви цікавою ідею самостійно проєктувати освітнє середовище ЗДО?

а) так, активно б включився у зазначений проєкт;

- б) так, але маю деякі сумніви;
- в) ні, не заглиблювався у проблему;
- г) ні, вважаю це марною тратою часу;

д) Ваш варіант відповіді _____

8. Чи подобається Вам набувати досвіду запровадження нового у майбутній професії діяльності?

- а) так, мені цікаво набувати нового досвіду;
- б) так, але все залежатиме від обставин цієї справи;
- в) ні, невідоме мене не приваблює;
- г) ні, це забирає багато життєвих сил;

д) Ваш варіант відповіді _____

9. Чи вважаєте Ви за необхідне під час майбутньої професійної діяльності застосувати проєктні технології?

- а) так, це є невід'ємною частиною моєї майбутньої професійної діяльності;
- б) частково так, тому що застосування проєктних технологій вимагає кропіткої роботи;
- в) ні, тому що не хочу вносити інновації в свою професійну діяльність;
- г); ні, вважаю це абсолютно не потрібним і не корисним;

д) Ваш варіант відповіді _____

10. Чи часто Ви дослухаєтесь до думки інших про Ваші особистісні якості та можливості?

- а) так, тому що хочу глибше пізнати себе;
- б) так, вислухаю, але лише для того, щоб не образити співрозмовника;
- в) ні, у мене немає бажання знати свої сильні та слабкі сторони;
- г) ні, мене абсолютно не цікавить думка інших людей;

д) Ваш варіант відповіді _____

11. Чи можна, на Вашу думку, зробити освітній процес в ЗДО більш ефективним, з бажаними характеристиками через проєктування освітнього середовища ЗДО?

- а) так, тому що освітнє середовище забезпечує можливості розвитку дитини;
- б) так, тому що освітнє середовище впливає на дитину;
- в) ні, тому що освітнє середовище не є засобом, який забезпечує розвиток дитини;
- г) ні, не бачу в цьому сенсу;
- д) Ваш варіант відповіді _____

12. Чи зацікавлюють Вас нові ідеї щодо проєктної діяльності в ЗДО?

- а) так, мені цікаво дізнатись щось нове про зазначену діяльність;
- б) так, мабуть вони б знадобились мені для професійної діяльності;
- в) ні, переконаний, що нічого нового не дізнаюсь;
- г) ні, абсолютно не цікава зазначена діяльність;

д) Ваш варіант відповіді _____

13. Вкажіть Вашу стать (ч / ж) _____ 14.

Вкажіть Ваш вік _____ 15.

Вкажіть Ваш курс _____ 16.

Вкажіть Ваш ОКР _____

Дякуємо за співпрацю!

Пояснення до анкети: питання 1, 3, 6, 12 – аксіологічний компонент;
питання 5, 7, 9, 11 – праксеологічний компонент; питання 2, 4, 8, 10 –
рефлексивний компонент

Додаток Г

НМК «Сучасні інформаційні технології з основами інформатики та програмування» передбачає 3 кредити ЕКТС, тобто – 90 години: 12 годин

лекцій, 18 годин лабораторних занять і 60 годин самостійної роботи здобувачів. Форма атестації: екзамен. (Навчально методичний комплекс розроблений проф. Чупахіною С. В.)

Мета дисципліни – формування у майбутніх вихователів системи знань, умінь і навичок оволодіння ІКТ як користувач.

Завдання дисципліни: 1) ознайомити з інформаційними технологіями та їх можливостями в сучасному світі; 2) формувати компетентності в галузі користувача сучасними засобами ІКТ в освітній діяльності; 3) навчити використовувати ІТ у підготовці практичної і самостійної роботи з різних дисциплін та для самоосвіти; 4) ознайомити з сучасними можливостями використання засобів ІКТ 340 під час організації та ведення різноманітних видів навчальної діяльності.

Розглянемо також модулі, які запропоновано для вивчення.

Модуль 1. Сучасні інформаційні технології з основами інформатики
Пропонований модуль передбачає певний перелік тем для вивчення:

Тема 1. Інформація та інформаційні процеси. Інформаційні та комунікаційні технології: визначення, види. Можливості сучасних ІКТ. Порівняльна характеристика аудіо, відео та комп'ютерної технологій. Характеристика ІТ як єдності мультимедіа та гіпертекстової технологій. Технологія мультимедіа, її характеристика та компоненти. Можливості сучасних засобів мультимедіа.
Тема 2. Операційні системи. Текстові редактори. Операційні системи. Системи обробки текстів та типи текстових редакторів. Робота з текстовими документами (підготовка конспектів). Електронний документообіг. Технологія гіпертексту, її характеристика. Переваги гіпертекстових структур над звичайним текстом. Розробка гіпертекстових структур. Основні напрямки розробки й застосування гіпермедіа технологій.

Тема 3. Основи роботи з табличними процесорами. Обчислення в електронних таблицях. Ведення електронного журналу, підведення підсумків. Візуалізація обчислень (графіки, діаграми).

Модуль 2. Алгоритми та елементи програмування.

Тема 4. Комп'ютерна графіка та засоби її опрацювання. Створення презентацій. Комп'ютерна графіка. Візуалізація навчального матеріалу. Робота з презентаціями, підготовка презентацій до заняття.

Тема 5. Алгоритми та їх властивості. Основи програмування. Алгоритм та їх властивості. Форми подання алгоритмів. Базові алгоритмічні конструкції, лінійні, розгалуження, цикли. Віртуальна реальність, її характеристика. Базові компоненти системи віртуальної реальності. Види взаємодії в системі віртуальна реальність. Перспективи розвитку віртуальної реальності. Віртуальні заклади освіти в Україні та за кордоном.

Тема 6. Засоби створення програм. Середовище Scratch. Аналіз мов програмування. Переваги та недоліки середовища Scratch. Етапи розв'язування задач з використанням середовища Scratch. Задачі на рух та анімація об'єктів у середовищі Scratch. Мережеві технології, їх характеристика. Інформаційні комп'ютерні мережі, їх характеристика. Глобальна інформаційна мережа Інтернет, її характеристика. Структура мережі Інтернет, її можливості. Освітня інформаційна мережа України, її характеристика. Освітній компонент професійної підготовки «Медіадидактика» спрямовано на формування у здобувачів знань з теорії та практики розвитку медіадидактики задля забезпечення всебічної підготовки майбутніх педагогів до безпечної та ефективної взаємодії у медіапросторі, формування медіаграмотності та медіакомпетентності відповідно до вікових та індивідуальних особливостей, потреб та запитів. Навчальним планом передбачено 3 кредити ЕКТС, тобто – 90 години: 16 годин лекцій, 14 годин лабораторних занять і 60 годин самостійної роботи здобувачів. Форма

атестації: залік. Завдання дисципліни: 1) розкрити потенційні можливості медійних засобів та інноваційних медіаосвітніх технологій з метою визначення способів їх застосування в освітньому просторі; 2) навчити генерувати нові ідеї з курсу медіадидактика; 3) здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем медіадидактики та реалізовувати їх в освітньому процесі; 4) самостійно планувати, організовувати та здійснювати мультимедійний супровід освітньої діяльності дітей; 5) готувати та вести мультимедійні заняття в освітній установі з урахуванням можливостей медіаосвітніх технологій; 6) самостійно обирати інноваційні медіаресурси та застосовувати медіаосвітні технології в освітньому процесі.

Модуль 1. Медіадидактика як конструкт навчання в освітньому просторі Нової української школи

Тема 1. Медіадидактика як інноваційний напрям розвитку дидактики XXI століття. Історичний дискурс походження та значення терміну «медіадидактика» Категоріальний апарат медіадидактики та її зв'язки з іншими навчальними дисциплінами. Форми, принципи, функції медіадидактики у початковій школі. Провідні завдання медіадидактики в контексті вимог Концепції «Нової української школи».

Тема 2. Медіаосвіта та медіаграмотність як складові медіакомпетентності педагога. Основні теорії походження медіадидактики. Сутність поняття «медіаосвіта». Медіаграмотність, медіакультура та медіакомпетентність педагога. Аналіз «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні». Складові медійно-інформаційної грамотності вихователя. Критичне мислення як складова медіакомпетентності сучасного педагога.

Тема 3. Медіапростір освітнього закладу. Організаційно-дидактичні засади формування медіапростору освітнього закладу. Сутність, цілі та завдання медіапростору закладу освіти. Медіаосвітній простір освітнього закладу як чинники формування та розвитку особистості.

Тема 4. Інтернет у професійній діяльності педагога. 343 Епоха інтернету: нові освітні ресурси та ризики застосування в освітньому процесі. Роль Інтернету у житті людини. Інтернет і права людини. Етика в мережі Інтернет. Інтернететикет. Безпечний інтернет: як захистити дітей від

кібербулінгу. Кібербулінг або віртуальна агресія. Модуль 2. Інтеграція медіатехнологій в освітній процес Нової української школи. Тема 5. Дидактичний потенціал інноваційних медіаосвітніх та мультимедійних технологій. Особливості організації мультимедійних занять у ЗДО. Навчальні цілі та завдання мультимедійного заняття. Алгоритм мультимедійного заняття. Характеристика етапів заняття. Переваги та недоліки мультимедійного заняття. Техніка зворотнього зв'язку на мультимедійному занятті. Використання електронних медіа в структурі мультимедійного заняття. Тема 6. Використання форматів медіа в освітньому процесі ЗДО. Поняття про медіатекст та його види. Схема дослідження медіатекстів. Використання комп'ютерних технологій на заняттях (інтерактивні комп'ютерні ігрові вправи, інтелектуально творчі завдання). QR-коди та можливості їх використання в освітньому процесі ЗДО. Створення ментальних карт як інтерактивна форма роботи на занятті. Тема 7. Застосування ігрових медіатехнологій в освітньому процесі ЗДО. Сутність відеоігор, їх місце в індустрії розваг. Історія розвитку, регулювання розповсюдження відеоігор. Класифікація відеоігор (комп'ютерні ігри, медіаігри, ігри для приставок, мобільних телефонів). Мультимедійність освітнього процесу. Геймерство як соціальна проблема та способи її розв'язання. Тема 8. Технологічно-педагогічний інструментарій створення шкільного сайту, електронного портфоліо, медіакейсів педагогів та учасників освітнього процесу. Технологія та техніка створення медіасайту. Види електронних портфоліо педагога. Алгоритм роботи медіакейсами. Ефективні моделі проведення онлайн заходів: освітній вебінар, віртуальна екскурсія, телеконференція, відеолекції, навчальні та тренувальні системи. «Методика навчання інформатики» – освітній компонент методичного змісту забезпечує підготовку майбутніх вихователів до формування інформативних знань старших дошкільників. НМК означених освітніх компонентів включає методичні рекомендації до модулів програми, тематику рефератів та тести для контролю рівня знань. З урахуванням завдання освітньої програми (ОП) професійний цикл підготовки

спрямовано на формування інформативних компетентностей фахівця. Тестові завдання програмового контролю з дисциплін «Сучасні інформаційні технології з основами інформатики та програмування» спрямовано на виявлення теоретичної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня ЗВО.

ПЕДАГОГІЧНИЙ РИНГ «Мандрівка ІКТ- країною»

МЕТА: удосконалювати педагогічну компетентність у сфері інформаційнокомунікаційних технологій (далі —ІКТ); підвищувати інформаційну культуру; сприяти підвищенню рівня мотивації до оволодіння ІКТ.

ЗАВДАННЯ: • поглиблювати знання про загальні принципи роботи мультимедійної та комп'ютерної техніки, способи передачі інформації, основні ІКТ-поняття; • розвивати алгоритмічне мислення; • удосконалювати вміння працювати в команді та вміння дискутувати; • формувати поважне ставлення до опонента, прагнення перемогти. **ОБЛАДНАННЯ:** • персональний комп'ютер; • мультимедійний проектор; • екран; • аркуші паперу та ручки для кожного учасника рингу; • картки зі словами «Так» або «Ні» для кожної команди; • картки з назвами клавіш клавіатури для кожної команди; • бланки протоколу гри для кожного члена журі.

I етап. Вступ Ведучий: Вітаю вас, шановні колеги! Сьогодні на нас чекає інтелектуальна гра у формі педагогічного рингу «Мандрівка ІКТ-країною». Уже ніхто не має сумнівів у тому, що сучасний педагог має бути інформаційно компетентним. Тож наша гра допоможе вам актуалізувати знання за цією темою й цікаво провести час. Привітаймо учасників нашого рингу.

Ведучий представляє учасників команд «Хакери» і «Леді ІКТ». Ведучий: А зараз привітайте аплодисментами наше шановане журі. Ведучий представляє членів та голову журі. Ведучий: Тож почнемо наш педагогічний ринг. Успіхів вам!

II етап. Основна гра Представлення команд Ведучий: Учасники рингу мали придумати девіз та створити візитку своєї команди. Тож зараз кожна команда запропонує їх на суд журі та уболівальників. «Леді ІКТ» та «Хакери», ви маєте по 5 хв., щоб презентувати себе. Максимальна кількість балів, яку

можна заробити в цьому конкурсі, — 5. Кожна команда представляє себе. Розминка Ведучий: Учасники неординарно та цікаво представили свої команди. А тепер — розминка. Переможе той, хто створить більше слів з літер, що складають слово «інформатика». На виконання цього завдання у вас є 5 хв., а максимальна кількість балів за нього — 5. Команди виконують завдання. Потім представник від кожної команди зачитує складені слова й передає їх журі. Конкурс «Погоджуюся — не погоджуюся» Ведучий: Команди добре впоралися з попереднім завданням. А тепер наступний конкурс. Я ставитиму запитання, а команди мають якнайшвидше підняти табличку зі словом «Так» чи «Ні». За кожну правильну відповідь команда отримує 1 бал, максимальна кількість балів — 10. Запитання: • Чи погоджуєтеся ви, що файли — це форма організації інформації на комп'ютері? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви, що однією з головних функцій комп'ютера є передача інформації? (Ні. Однією з головних функцій комп'ютера є оброблення інформації.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що англійською Windows — це система? (Ні. Windows англійською — вікна.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що лазерний програвач на комп'ютері відтворює інформацію з музичних компакт-дисків? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що кожен файл має ім'я. Ім'я складається з власного імені файлу та розширення імені? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що кнопка «Пуск» є швидким шляхом доступу до програм? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що за обробку даних на комп'ютері відповідає процесор? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що клацання по кнопці «Пуск» відкриває ярлик «Мій комп'ютер»? (Ні.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що калькулятор має два режими роботи: звичайний та інженерний? (Так.) • Чи погоджуєтеся ви з тим, що монітор — це пристрій для введення даних у комп'ютер. (Ні. Пристроєм для введення даних у комп'ютер є, зокрема, клавіатура.) Конкурс «Запитання для кмітливих» Ведучий: У попередніх конкурсах ми побачили командну гру. А тепер кожен учасник рингу має зосередитися та показати свої знання, щоб заробити бал для

команди. Якщо всі відповіді будуть правильними, команда отримає максимальний бал — 5.

Спочатку учасники команди, яка перемогла в попередньому конкурсі, по черзі відповідають на запитання ведучого. Потім відповідають учасники тієї команди, яка у попередньому конкурсі програла. Запитання для учасників команди, яка перемогла в попередньому конкурсі: 1. Дискета — це: а) жорсткий диск; б) лазерний диск; в) оптичний диск; г) гнучкий диск. 2. Як називають мітку, яка показує на екрані місце, де з'явиться наступний символ? а) курсив; б) курсор; в) курс; г) курсівка. 3. Як називають створення другого примірника файлу, папки, фрагмента тексту? а) дублювання; б) поширення; в) розмноження; г) копіювання. 4. Що розташовано на задній панелі системного блока комп'ютера? а) нора; б) дупло; в) гніздо; г) будка. 5. Яка з цих величин не стосується галузі інформатики? а) кілобайт; б) мегабіт; в) терабайт; г) кіловат. Відповіді: 1 — г, 2 — б, 3 — г, 4 — в, 5 — г. 75 Запитання для команди, яка програла в попередньому конкурсі: 1. Як називають внутрішнє устаткування комп'ютера? а) інтер'єр; б) архітектура; в) анатомія; г) начинка. 2. Програма, що виконує стиснення файлів для зберігання? а) дешифратор; б) деформатор; в) шифратор; г) архіватор. 3. Без кристалів якого хімічного елемента не було б персональних комп'ютерів? а) залізо; б) мідь; в) кремній; г) кальцій. 4. Що було першим обчислювальним засобом людини? а) особи; б) спиці; в) п'яльця; г) пальці. 5. Як називається «апетитний» пристрій у ПК? а) блок живлення; б) харчоблок; в) польова кухня; г) інтернет-кафе. Відповіді: 1 — г, 2 — г, 3 — в, 4 — г, 5 — а. Конкурс «Третій зайвий» Ведучий: Шановні гравці, журі, уболівальники! Маємо ще один цікавий конкурс. Я буду зачитувати завдання. До кожного висловлювання подано три варіанти відповідей. Одна з них — неправильна. Ви маєте назвати, яка саме. Та команда, яка швидше назве зайве висловлювання, отримує 1 бал. Максимальна кількість балів, яку команда може заробити в цьому конкурсі, — 5. Ведучий зачитує завдання, а гравці намагаються якнайшвидше віднайти неправильну відповідь. Висловлювання до конкурсу «Третій зайвий» 1. Адрес — це... а)

байти оперативної пам'яті; 76 б) порядковий номер елемента; в) частина листа електронної пошти. 2. Вірус — це... а) збудник інфекційного захворювання; б) помилка в програмі; в) комп'ютерна програма, яка має здатність до прихованого саморозмноження. 3. Меню — це... а) список, з якого можна вибрати необхідні елементи; б) перелік страв та напоїв; в) спосіб спілкування з користувачем. 4. Драйвер — це... а) перекладач програми на машинну мову; б) водій автомобіля; в) програма, за допомогою якої операційна система отримує доступ до керування апаратним забезпеченням. 5. Диск — це... а) носій інформації б) спортивний снаряд в) геометрична фігура. Відповіді: 1 — б, 2 — б, 3 — в, 4 — а, 5 — в. Конкурс капітанів Ведучий: А тепер конкурс капітанів. Капітани, зосередьтеся. Погляньте на екран та правильно прочитайте зашифровані слова. За кожну правильну відповідь капітан отримує 2 бали, максимальна кількість балів — 8. Ведучий запрошує капітанів виконати своє завдання. Завдання до Конкурсу капітанів: • для капітана команди «Леді ІКТ»: ай, Бімор,

Додаток Еі, ~~фін (Алтай, Балтімор, Делі, дельфін.)~~ • для капітана команди «Хакери»: ~~урет, ш, RUка, кRUна 77 (Табурет, штаб, рука, круна.)~~ Турнір уболівальників Ведучий: А тепер нехай наші команди перепочинуть, адже-я

Майстер клас «Обмін передовим досвідом»

З метою підвищення ІКТкомпетентності педагогів проведення майстер класу «Обмін передовим досвідом» — найшвидша, оперативна форма розв'язання протиріч, які назріли у практиці, це ефективна форма швидкого реагування на суспільні запити, ситуацію, що змінюється. З метою пропаганди досвіду найкращих педагогів організовуємо тижні педагогічної майстерності. У межах таких заходів майбутні педагоги проводять відкриті покази, на яких представляють успішний досвід упровадження інформаційних технологій в освітній процес. Для будь-якого педагога, що вивчає передовий досвід, важливий не лише результат, але й методи, прийоми, за допомогою яких його досягнуто. Це дає змогу порівняти свої можливості і прийняти рішення про впровадження успішного досвіду в свою роботу. Майбутні вихователі можуть відвідати заняття досвідченого педагога під час проходження педагогічної практики і побачити, як можна застосовувати цифрові освітні ресурси у роботі з дітьми. Майстер - класи проводяться з метою навчання майбутніх педагогів методам і прийомам роботи з дітьми з використанням інформаційних технологій. Відкритий показ дає можливість встановити безпосередній контакт з педагогом під час заняття, отримати відповіді на запитання, що цікавлять, допомагає проникнути у свого роду творчу лабораторію вихователя, стати свідком педагогічної творчості. - «Створення презентації у програмі Microsoft PowerPoint зі вставленим мультфільмом» Подолання труднощів і вихід на якісно новий рівень професіоналізму малоймовірні в автономному режимі. Тому потрібна постійна взаємодія педагогів, які навчаються, з тими, хто може сприяти в освоєнні і застосуванні нових технологій.

Важливу роль у підвищенні теоретичного рівня педагогів і вдосконаленні їхньої інформаційної компетентності відіграють навчальні семінари з питань інформатизації, які організовуються з метою більш поглибленого занурення у тему, вдосконалення умінь і навичок: 1. «Створення мультимедійних презентацій»; 2. «Інтернет»; 3. «Підготовка наочних і дидактичних матеріалів засобами Microsoft Office» тощо. Семінари-

практикуми з теми: 1. «Створення мультимедійних презентацій»; 2. «Інтернет»; 3. «Підготовка наочних і дидактичних матеріалів засобами Microsoft Office» «Інформаційно – комунікативні технології у роботі з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю»; 2. Семінар–практикум «Microsoft Power Point-засіб створення презентацій» - Знайомство з Power Point . - Створення слайда з графіком та таблицею. - Вставлення в слайд малюнків та анімації при демонстрації. - Створення кнопок. - Зберігання і підготовка до демонстрації презентації.

Для вдосконалення навичок користування комп'ютером, підвищення ІКТ- компетентності майбутніх педагогічних працівників, пошук нових творчих методів і прийомів використання інформаційних технологій у роботі з дітьми та їхніми батьками, організовуються конкурси: • цифрових презентацій «Моя група»; • електронних методичних матеріалів і презентацій для занять; • найсучасніше портфоліо педагога; • електронних групових газет. Проведення консультацій щодо впровадження ІКТ- технологій сприяють розширенню знань про їх використання у навчально-виховному процесі: 1. «Роль ІКТ у роботі закладу дошкільної освіти». 2.«Методичні рекомендації щодо впровадження інформаційних комунікативних технологій у навчально-виховному процесі ДНЗ». 3. «Мультимедійна презентація як інструмент мульттерапії» 4. «Комп'ютер – найперший помічник у роботі». 5.«Як зробити якісну презентацію та презентувати її». 6. «Використання мультимедійних презентацій у ЗДО» тощо...

МАЙСТЕР – КЛАС ДЛЯ ПЕДАГОГІВ

«Створення презентації у програмі Microsoft PowerPoint зі вставленим мультфільмом»

ОБЛАДНАННЯ: комп'ютер для кожного учасника майстер-класу, проектор, проекційний екран.

ХІД МАЙСТЕР-КЛАСУ

Педагог-майстер: Педагоги-дошкільники все частіше використовують у своїй роботі інформаційно-комунікаційні технології. Нині найпопулярнішими серед інших їх видів є презентації. І це цілком виправдано, адже відомо, що людина може засвоювати 15% почутого, 25% побаченого та 65-80% того, що вона почула і побачила одночасно. Презентації нині є незамінними в діяльності кожного педагога, адже це зручний та наочний спосіб донесення інформації до дітей. Тож сьогодні будемо вдосконалювати навички щодо створення презентацій. Крім тексту, в презентації можна вставляти малюнки, схеми, музику, відео, що дає змогу поживавити виклад і привернути увагу слухачів. Дітям надзвичайно цікаво під час заняття або іншого виду діяльності спостерігати за казковим персонажем, який рухається на екрані, тож особливу цінність становлять презентації зі вставленим відеоматеріалом, зокрема мультфільмами. Таку презентацію можна виготовити за допомогою програми Microsoft Power Point, яка дає змогу вставляти відео файл з вашого комп'ютера безпосередньо в презентацію. Отже, як вставити відеофайл в презентацію? Передусім слід підготувати відеоролик, який ви бажаєте вставити в презентацію. Пропоную скачати мультфільм з YouTube та зберегти на робочому столі комп'ютера. Натисканням кнопки «Пуск», що в лівому куті екрана, відкрийте список програм, знайдіть серед них Microsoft PowerPoint та запустіть її. Для надання презентації Microsoft PowerPoint бажаного зовнішнього вигляду у вкладці «Дизайн» виберіть тему (стиль оформлення презентації), яка вам до вподоби, та натисніть на неї лівою кнопкою миші. Усі слайди презентації мають бути виконані в єдиному стилі, тобто у єдиній кольоровій гамі, з використанням однакових шрифтів, однотипних ілюстрацій тощо. У презентації обов'язково оформляють титульний та останній слайди. На титульному зазвичай вказують тему презентації та її автора, навчальний заклад, місто. На завершальному слайді вказують джерела інформації. Кількість слайдів у презентації залежить від мети та цільової аудиторії (оптимально-це 10-20 слайдів). Знайдіть функцію «Створити слайд», розміщену на вкладці «Головна» у верхньому лівому куті екрана, та оберіть

один із макетів слайда зі списку запропонованих. Макет, який ви обрали, можна застосувати до всіх слайдів презентації, а можна добирати макет для кожного слайда окремо залежно від кількості й типу об'єктів, які ви хочете розмістити на тому чи тому слайді. У нашому випадку доцільно обрати макет «Заголовок і об'єкт», адже ми вставлятимемо відео файл, а саме мультфільм, і його назву. Для того щоб вставляти мультфільм з вашого комп'ютера безпосередньо у слайд, на вкладці «Вставка» у групі «Мультимедіа» клацніть на кнопці «Відео», далі — «Відео з файлу», або ж на самому слайді натисніть на значок відео — «Вставити кліп мультимедіа». Відтак оберіть необхідний відеофайл з вашого комп'ютера та натисніть «Вставити». На слайді з'явиться «контейнер» для відео. Його можна переміщувати по слайду, змінювати розмір за допомогою маркерів по периметру. У режимі перегляду презентації під час наведення курсору миші на відео з'явиться меню з кнопкою «Пуск», натиснувши на яку ви зможете переглянути відео. Такий спосіб запуску відео називається «По клацанню». Якщо ж ви хочете, щоб відео при перегляді презентації запускалося автоматично, потрібно виділити «контейнер» на слайді, натиснувши по ньому лівою кнопкою миші. Угорі екрана, у групі вкладок «Робота з відео», перейдіть на вкладку «Відтворення». У групі кнопок «Параметри відео» в полі «Початок» оберіть зі списку пункт «Автоматично». Тепер відео запуститься, тільки-но на екрані з'явиться потрібний слайд. Також на вкладках «Формат» і «Відтворення» за допомогою запропонованих функцій ви зможете додати ефекту руху відео, провести його монтаж, змінити стиль відео тощо. Щоб відео презентація ефективно доповнювала зміст вашого заняття, тобто відтворювалась по частинах у потрібний момент заняття, слід провести монтаж відео. Для цього натисніть на кнопку «Монтаж відео» у вкладці «Відтворення». На екрані з'явилося відтворене вікно з доданим мультфільмом, де можна задати «час початку» відтворення та «час завершення» відтворення потрібного фрагменту мультфільму. Ввівши точний час відтворення по хвилинах та секундах, натисніть кнопку «ОК». Для наступного слайда з відповідним фрагментом мультфільму проводимо таку

саму роботу, як і з попереднім: створюємо новий слайд, вставляємо відео, робимо монтаж відтворення тощо. Педагог-майстер: Коли робота над слайдами вже завершена, перегляньте створену презентацію, запустивши показ кнопкою F5 або натиснувши кнопку «Спочатку» у вкладці «Показ слайдів». Якщо вам не подобається один із слайдів, поверніться до його редагування, натиснувши кнопку «Esc» у верхньому лівому куті клавіатури. Готову презентацію не забудьте зберегти. Педагог-майстер: Наш майстер-клас добіг кінця. Сьогодні ви навчились створювати презентацію зі вставленим відео в програмі Microsoft PowerPoint. Проте не забувайте, що презентація має лише супроводжувати й доповнювати ту чи іншу освітню роботу, а не замінювати її. Дякую вам за увагу та бажаю творчої наснаги у вашій діяльності.